Europeiska unionens
officiella tidning

SV
L-serien

2024/1747

26.6.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1747

av den 13 juni 2024

om ändring av förordningarna (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([1]),

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ([2]),

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ([3]), och

av följande skäl:

(1) Mycket höga priser och volatilitet på elmarknaderna har observerats sedan september 2021. Såsom fastställdes av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) i dess slutliga bedömning av utformningen av EU:s grossistmarknad för el från april 2022 är detta främst en följd av det höga priset på gas, som används som insatsvara för elproduktion.

(2) Upptrappningen av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, som är avtalsslutande part i fördraget om energigemenskapen ([4]), och därmed relaterade internationella sanktioner sedan februari 2022 har lett till en gaskris, stört de globala energimarknaderna, förvärrat problemet med höga gaspriser och haft en betydande dominoeffekt på elpriserna. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har också skapat osäkerhet om tillgången på andra råvaror, såsom stenkol och råolja, som används i kraftproduktionsanläggningar. Denna osäkerhet har resulterat i en betydande ytterligare ökning av elprisernas volatilitet. Den minskade tillgången till flera kärnreaktorer och låg vattenkraftsproduktion har förstärkt elprisökningen ytterligare.

(3) Som svar på denna situation föreslog kommissionen i sitt meddelande från den 13 oktober 2021 *Ta itu med stigande energipriser: en verktygslåda för åtgärder och stöd*, en verktygslåda med åtgärder som unionen och dess medlemsstater kan använda för att hantera de omedelbara effekterna av höga energipriser på hushållskunder och företag, inbegripet inkomststöd, skattelättnader, energibesparingar och lagringsåtgärder, och för att stärka resiliensen mot framtida prischocker. I sitt meddelande av den 8 mars 2022 *REPowerEU: Gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris* presenterade kommissionen en rad ytterligare åtgärder för att stärka verktygslådan och hantera stigande energipriser. Den 23 mars 2022 inrättade kommissionen också en tillfällig ram för statligt stöd för att möjliggöra vissa subventioner som mildrar effekterna av höga energipriser.

(4) I sitt meddelande av den 18 maj 2022 presenterade kommissionen *Planen REPowerEU*, som introducerade ytterligare åtgärder med inriktning på energibesparingar, diversifiering av energiförsörjningen, ett höjt energieffektivitetsmål och en påskyndad utbyggnad av förnybar energi i syfte att minska unionens beroende av ryska fossila bränslen, inbegripet ett förslag om att höja unionens mål för unionens slutliga användning (brutto) av förnybar energi för 2030 till 45 %. I sitt meddelande av den 18 maj 2022 *Kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga*

([1]) EUT C 293, 18.8.2023, s. 112.
([2]) EUT C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj.
([3]) Europaparlamentets ståndpunkt av den 11 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 21 maj 2024.
([4]) EUT L 198, 22.7.2006, s. 18.

förbättringar av elmarknadens utformning – en handlingslinje föreslog kommissionen ytterligare kortsiktiga åtgärder för att ta itu med de höga energipriserna, och identifierade därutöver potentiella områden för förbättring av elmarknadens utformning, och tillkännagav sin avsikt att bedöma dessa områden i syfte att ändra den rättsliga ramen.

(5) För att snabbt ta itu med energipriskrisen och säkerhetsproblemen och hantera prisökningarna för medborgarna antog unionen flera rättsakter, inbegripet Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 ([5]), som inrättade ett starkt system för gaslagring, och rådets förordningar (EU) 2022/1369 ([6]), som innehöll effektiva åtgärder för att minska efterfrågan på gas och el, rådets förordning (EU) 2022/1854 ([7]), som fastställde prisbegränsningssystem för att undvika exceptionella vinster inom både gas- och elmarknaderna, och rådets förordning (EU) 2022/2577 ([8]), som fastställde åtgärder för att påskynda tillståndsförfarandena för anläggningar för förnybar energi.

(6) En väl integrerad energimarknad, som bygger på Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1999 ([9]), (EU) 2019/942 ([10]) och (EU) 2019/943 ([11]) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 ([12]), (EU) 2018/2002 ([13]) och (EU) 2019/944 ([14]), tillsammans vanligen kallade paketet om ren energi för alla i EU, som antogs 2018 och 2019 (*paketet om ren energi*), gör det möjligt för unionen att dra nytta av de ekonomiska fördelarna med en inre energimarknad under alla förhållanden, säkerställer försörjningstrygghet och upprätthåller processen för utfasning av fossila bränslen för att uppnå unionens klimatneutralitetsmål. Gränsöverskridande sammanlänkning säkerställer också en säkrare, tillförlitligare och effektivare drift av elsystem, och bättre resiliens mot kortsiktiga prischocker.

(7) För att stärka den inre energimarknaden och uppnå målen för klimat- och energiomställningen krävs en betydande uppgradering av unionens elnät för att det ska kunna hantera kraftiga ökningar av kapaciteten för produktion med förnybar energi, med väderberoende variation i produktionsmängderna och förändrade elflödesmönster i hela unionen, och för att kunna hantera ny efterfrågan på exempelvis elfordon och värmepumpar. Investeringar i elnät, inom och över gränserna, är avgörande för att den inre marknaden för el, inbegripet försörjningstrygghet, ska fungera korrekt. Sådana investeringar är nödvändiga för att integrera förnybar energi och efterfrågan i ett sammanhang där de befinner sig längre ifrån varandra än tidigare och, ytterst, för att uppfylla unionens klimat- och energimål. Alla reformer av unionens elmarknad bör därför bidra till ett mer integrerat europeiskt elnät i syfte att säkerställa att varje medlemsstat uppnår en elsammanlänkningsnivå i enlighet med elsammanlänkningsmålet för 2030 på minst 15 % enligt artikel 4 d.1 i förordning (EU) 2018/1999, att den sammanlänkningskapaciteten används så mycket som möjligt för gränsöverskridande handel och att unionens infrastruktur för elnät och elkonnektivitet byggs upp eller uppgraderas, såsom de unionsprojekt av gemensamt intresse som inrättas enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 ([15]). Tillräcklig konnektivitet bör tillhandahållas alla unionsmedborgare och

([5]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 av den 29 juni 2022 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 vad gäller gaslagring (EUT L 173, 30.6.2022, s. 17).

([6]) Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas (EUT L 206, 8.8.2022, s. 1).

([7]) Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (EUT L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

([8]) Rådets förordning (EU) 2022/2577 av den 22 december 2022 om fastställande av en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi (EUT L 335, 29.12.2022, s. 36).

([9]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

([10]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 158, 14.6.2019, s. 22).

([11]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).

([12]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

([13]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (EUT L 328, 21.12.2018, s. 210)

([14]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och ändring av direktiv 2012/27/EU(EUT L 158, 14.6.2019, s. 125).

([15]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 av den 30 maj 2022 om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2009, (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 och direktiven 2009/73/EG och (EU) 2019/944, och om upphävande av förordning (EU) nr 347/2013 (EUT L 152, 3.6.2022, s. 45).

företag eftersom detta kan leda till betydande möjligheter för dem att delta i unionens energiomställning och digitala omvandling. Särskild hänsyn bör tas till de yttersta randområden som avses i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som erkänner deras särskilda begränsningar och föreskriver att specifika åtgärder ska antas med beaktande av dem.

(8) Den nuvarande utformningen av elmarknaden har bland annat bidragit till framväxten av nya och innovativa produkter, tjänster och åtgärder på slutkundsmarknaderna för el, genom att stödja energieffektivitet och spridning av förnybar energi och genom att öka valmöjligheterna, för att hjälpa konsumenter att sänka sina energikostnader, inbegripet genom småskaliga produktionsanläggningar och framväxande tjänster för att tillhandahålla efterfrågeflexibilitet. Att bygga vidare på och utnyttja potentialen i digitaliseringen av energisystemet, t.ex. ett aktivt deltagande från konsumenternas sida, är en central del av framtida elmarknader och elsystem i unionen. Samtidigt finns ett behov av att respektera konsumenternas val och göra det möjligt för konsumenterna att dra nytta av flera olika avtalserbjudanden och att skydda hushållskunder mot höga priser under en energikris. Integrering av energisystem är avsett att omfatta planering och drift av energisystemet som helhet, med flera energibärare, infrastrukturer och konsumtionssektorer, genom att skapa starkare kopplingar mellan dessa, i samverkan med varandra och med stöd av digitalisering i syfte att tillhandahålla säker, ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig och hållbar energi.

(9) I samband med energikrisen har elmarknadens nuvarande utformning avslöjat ett antal brister och oväntade konsekvenser kopplade till den påverkan som höga och volatila priser på fossila bränslen har på kortsiktiga elmarknader, som utsätter hushåll och företag för betydande pristoppar och effekter på deras elräkningar som en följd av detta.

(10) En snabbare utbyggnad av förnybar energi och ren flexibel teknik är det mest hållbara och kostnadseffektiva sättet att genom elektrifiering av energiefterfrågan och integrering av energisystem strukturellt minska efterfrågan på fossila bränslen för elproduktion och möjliggöra direkt elförbrukning. På grund av sina låga driftskostnader kan förnybara energikällor ha en positiv inverkan på elpriserna i hela unionen och minska förbrukningen av fossila bränslen.

(11) Förändringarna av elmarknadens utformning bör säkerställa att fördelarna med den ökade utbyggnaden av förnybar energi och energiomställningen som helhet kommer konsumenterna till godo, inbegripet de mest utsatta, och ytterst skyddar dem från energikriser och förhindrar att fler hushållskunder hamnar i en energifattigdomsfälla. Dessa förändringar bör begränsa den påverkan som höga priser på fossila bränslen, särskilt gas, har på elpriserna, i syfte att göra det möjligt för hushållskunder och företag att på längre sikt dra nytta av fördelarna med överkomlig och säker energi från hållbara förnybara och koldioxidsnåla källor, samt av energieffektiva lösningar för att minska de totala energikostnaderna, vilket kan minska behovet av en utbyggnad av kraftnät och produktionskapacitet.

(12) Reformen av elmarknadens utformning syftar till att uppnå ekonomiskt överkomliga och konkurrenskraftiga elpriser för alla konsumenter. Reformen bör som sådan inte bara gynna hushållskunder utan också konkurrenskraften hos unionens industrier genom att underlätta den investering i ren teknik som de behöver för att klara sin omställning till nettonollutsläpp. Energiomställningen i unionen måste stödjas av en stark tillverkningsbas för ren teknik. Dessa reformer kommer att stödja en ekonomiskt överkomlig elektrifiering av industrin och unionens ställning som världsledande inom forskning och innovation inom ren energiteknik.

(13) Välfungerande och effektiva kortsiktiga marknader är ett viktigt verktyg för att integrera förnybar energi och flexibilitetskällor i elmarknaden och möjliggöra en kostnadseffektiv integrering av energisystemet.

(14) Intradagsmarknader är särskilt viktiga för integreringen av intermittenta förnybara energikällor i elsystemet till lägsta kostnad, eftersom de ger marknadsaktörer möjlighet att handla med underskott eller överskott på el närmare leveranstidpunkten. Eftersom producenter av intermittent förnybar energi endast kan göra en korrekt uppskattning av sin produktion nära leveranstidpunkten är det av avgörande betydelse för dem att maximera handelsmöjligheterna genom tillgång till en likvid marknad så nära tidpunkten för elleveransen som möjligt. Stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden bör därför förkortas och fastställas närmare realtid för att maximera marknadsaktörernas möjligheter att handla med underskott och överskott på el och bidra till en bättre integrering av intermittenta förnybara energikällor i elsystemet. I fall då denna ändring medför risker för försörjningstryggheten och för att möjliggöra en kostnadseffektiv övergång till den kortare stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden, bör de systemansvariga för överföringssystem ha möjlighet att begära ett undantag, på grundval av en konsekvensbedömning och med förbehåll för den berörda

tillsynsmyndighetens godkännande, i syfte att erhålla en förlängning av tidsplanen för genomförandet. Den begäran bör inkludera en handlingsplan med konkreta steg mot genomförandet av intradagsmarknadens nya stängningstid för kapacitetstilldelning mellan elområden.

(15) Det är därför viktigt att intradagsmarknaderna anpassas till deltagandet av intermittent förnybar energiteknik som sol- och vindkraft liksom till deltagandet av efterfrågeflexibilitet och energilagring. Intradagsmarknadernas likviditet bör förbättras genom delning av orderböcker mellan marknadsoperatörer inom ett elområde, även när kapaciteten mellan elområden sätts till noll eller efter intradagsmarknadens stängningstid. För att säkerställa att orderböcker delas mellan nominerade elmarknadsoperatörer inom tidsramarna för marknadskoppling på dagen före- och intradagsmarknaderna bör nominerade elmarknadsoperatörer lämna in alla order för dagen före- och intradagsprodukter, och produkter med samma egenskaper till den gemensamma dagen före- och intradagskopplingen och inte organisera handeln med dagen före- eller intradagsprodukter, eller produkter med samma egenskaper, utanför den gemensamma dagen före- och intradagskopplingen. För att hantera den inneboende risken för diskriminering vid handel med dagen före- och intradagsprodukter inom och utanför den gemensamma dagen före- och intradagskopplingen, och den dränering av likviditet på unionens sammankopplade elmarknader som detta ger upphov till, bör denna skyldighet gälla nominerade elmarknadsoperatörer, företag som direkt eller indirekt utövar kontroll över en nominerad elmarknadsoperatör och företag som direkt eller indirekt kontrolleras av en nominerad elmarknadsoperatör. För att förbättra transparensen på marknaderna bör marknadsaktörerna i tillämpliga fall tillhandahålla information per produktionsenhet, utan att det påverkar budgivningen i enlighet med det relevanta regelverket i varje medlemsstat.

(16) Dessutom bör de kortsiktiga elmarknaderna säkerställa att småskaliga leverantörer av flexibilitetstjänster kan delta genom att sänka den lägsta tillåtna budstorleken.

(17) För att säkerställa en effektiv integrering av el som produceras från intermittenta förnybara energikällor och för att minska behovet av fossilbränslebaserad elproduktion i samband med regionala eller unionsomfattande elpriskriser bör det vara möjligt för medlemsstaterna att begära att systemansvariga föreslår en upphandling av en topplastutjämningsprodukt som möjliggör ytterligare efterfrågeflexibilitet för att bidra till minskning av förbrukningen i elsystemet. Förslaget om en topplastutjämningsprodukt bör bedömas av den berörda tillsynsmyndigheten vad gäller att uppnå minskad efterfrågan på el och minskad inverkan på grossistpriset på el under topplasttimmar. Eftersom topplastutjämningsprodukten syftar till att minska och ändra elförbrukningen och för att undvika ökade utsläpp av växthusgaser bör aktiveringen av topplastutjämningsprodukten inte inbegripa att fossilbränslebaserad produktion bortom mätpunkten inleds. Eftersom topplastutjämningsprodukten är avsedd att tillämpas endast i begränsade situationer med regionala eller unionsomfattande elpriskriser, får upphandlingen av denna äga rum upp till en vecka innan ytterligare kapacitet för efterfrågeflexibilitet frisläpps. Systemansvariga bör kunna aktivera topplastutjämningsprodukten före eller inom tidsramarna för dagen före-marknaden. Alternativt bör topplastutjämningsprodukten kunna aktiveras automatiskt på grundval av ett på förhand fastställt elpris. För att verifiera volymer av minskning av elförbrukning bör den systemansvariga använda en referensnivå som återspeglar den förväntade elförbrukningen utan aktivering av topplastutjämningsprodukten och bör, efter samråd med marknadsaktörerna, utarbeta en referensmetod. Den metoden bör godkännas av den berörda tillsynsmyndigheten. Acer bör bedöma hur användningen av topplastutjämningsprodukter påverkat unionens elmarknad, med beaktande av behovet av att topplastutjämningsprodukter inte snedvrider elmarknadernas funktion på otillbörligt sätt eller orsakar en omdirigering av efterfrågeflexibilitet till topplastutjämningsprodukter, och bör kunna utfärda rekommendationer till tillsynsmyndigheter som ska beaktas i deras bedömning på nationell nivå. Dessutom bör Acer bedöma hur utarbetandet av topplastutjämningsprodukter påverkar unionens elmarknad under normala omständigheter. På grundval av den bedömningen bör kommissionen vid behov kunna lägga fram ett lagstiftningsförslag om ändring av förordning (EU) 2019/943 i syfte att införa topplastutjämningsprodukter utanför elpriskrissituationer.

(18) För att konsumenterna ska kunna delta aktivt på elmarknaderna och för att tillhandahålla flexibilitet förses konsumenterna successivt med smarta mätare. I ett antal medlemsstater går dock införandet av smarta mätarsystem fortfarande långsamt, så det är absolut nödvändigt att medlemsstaterna förbättrar villkoren för installation av smarta mätarsystem, i syfte att uppnå fullständig täckning så snart som möjligt. Systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distributionssystem och relevanta marknadsaktörer, inbegripet oberoende aggregatorer, bör dock, om slutkunden ger sitt samtycke, kunna använda uppgifter från särskilda mätanordningar, i enlighet med artiklarna 23 och 24 i direktiv (EU) 2019/944 och annan relevant unionsrätt, inbegripet dataskydds- och integritetsrätt, särskilt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ([16]). Dessutom, och endast i de fall

([16]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

då smarta mätarsystem ännu inte är installerade och i de fall då smarta mätarsystem inte ger tillräckligt detaljerade uppgifter bör systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem, om slutkunden ger sitt samtycke, använda uppgifter från särskilda mätanordningar för att observera och reglera flexibilitetstjänster såsom efterfrågeflexibilitet och energilagring. Att möjliggöra användning av uppgifter från särskilda mätanordningar för observationer och reglering bör underlätta slutkundernas aktiva deltagande på marknaden och utvecklingen av deras efterfrågeflexibilitet. Användningen av uppgifter från dessa särskilda mätanordningar bör ske i enlighet med kvalitetskrav för dessa uppgifter.

(19) I denna förordning fastställs en rättslig grund för behandling av personuppgifter i enlighet med förordning (EU) 2016/679. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla principer och skyldigheter avseende behandling av personuppgifter som fastställs i förordning (EU) 2016/679 uppfylls, även när det gäller uppgiftsminimering. Om målet med den här förordningen kan uppnås utan behandling av personuppgifter bör personuppgiftsansvariga förlita sig på anonymiserade och aggregerade uppgifter.

(20) Konsumenter och leverantörer behöver ändamålsenliga och effektiva terminsmarknader för att täcka sin långsiktiga prisexponering och minska sitt beroende av kortsiktiga priser. För att säkerställa att energikunder i hela unionen har möjlighet att dra full nytta av fördelarna med integrerade elmarknader och konkurrens i hela unionen bör kommissionen bedöma effekterna av möjliga åtgärder för att förbättra funktionen hos unionens elterminsmarknader, såsom tilldelningsfrekvens, löptider och karaktären hos långsiktiga överföringsrättigheter, sätt att stärka andrahandsmarknaden och ett eventuellt införande av regionala virtuella knutpunkter.

(21) Den del av bedömningen som rör ett eventuellt införande av regionala virtuella knutpunkter bör bland annat omfatta konsekvenserna av befintliga mellanstatliga avtal om gränsöverskridande gemensamt ägande av kraftverk. Regionala virtuella knutpunkter skulle, om de infördes, återspegla det aggregerade priset för flera elområden och tillhandahålla ett referenspris som bör användas av marknadsoperatörer för att erbjuda terminssäkringsprodukter. I detta avseende bör regionala virtuella knutpunkter inte förstås som enheter som organiserar eller genomför transaktioner. De regionala virtuella knutpunkterna skulle, genom att tillhandahålla ett referensprisindex, möjliggöra likviditetspoolning och ge marknadsaktörerna ytterligare möjligheter till risksäkring. I syfte att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter för att om så krävs ytterligare specificera åtgärder och verktyg för utformningen av unionens elterminsmarknad, inbegripet när det gäller införandet av regionala virtuella knutpunkter. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ([17]).

(22) För att öka marknadsaktörernas möjligheter till risksäkring bör rollen för den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2016/1719 ([18]) utvidgas. Den gemensamma tilldelningsplattformen bör fungera som en enhet som erbjuder tilldelning och underlättar handeln med finansiella långsiktiga överföringsrättigheter på uppdrag av de systemansvariga för överföringssystem mellan de olika elområdena och, i förekommande fall, de regionala virtuella knutpunkterna.

(23) Nättariffer bör ge systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem incitament att använda flexibilitetstjänster genom att vidareutveckla innovativa lösningar för att optimera det befintliga nätet och upphandla flexibilitetstjänster, särskilt efterfrågeflexibilitet eller energilagring. Därför bör nättariffer utformas för att ta hänsyn till systemansvarigas drifts- och kapitalutgifter eller en effektiv kombination av båda, så att de kan driva elsystemet på ett kostnadseffektivt sätt. Kravet på kostnadsåterspegling bör inte begränsa möjligheten att effektivt omfördela kostnader där plats- eller tidsbaserade nätavgifter tillämpas. Detta skulle ytterligare bidra till att integrera energi från förnybara energikällor till lägsta kostnad för elsystemet och göra det möjligt för slutkunderna att värdera sina flexibilitetslösningar. Tillsynsmyndigheter kommer att spela en avgörande roll när det gäller att säkerställa att tillräckliga investeringar tillhandahålls för en nödvändig utveckling, utbyggnad och förstärkning av nätet. Tillsynsmyndigheterna bör främja allmänhetens acceptans och användningen av föregripande investeringar och uppmuntra till snabbare nätutveckling för att kunna ta tillvara den påskyndade utbyggnaden av produktion av förnybar energi, inbegripet, när så är lämpligt, i utsedda accelerationsområden för förnybar energi och efterfrågan på smart el.

(24) Havsbaserade förnybara energikällor, t.ex. havsbaserad vindkraft, havsenergi och flytande solceller, kommer att spela en avgörande roll för att bygga upp ett elsystem som till stor del bygger på förnybara energikällor och för att säkerställa klimatneutralitet senast 2050. Det finns dock betydande hinder för en bredare och effektiv utbyggnad som försvårar den massiva uppskalning som krävs för att uppnå dessa mål. Liknande hinder skulle kunna uppstå för

([17]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

([18]) Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42).

annan havsbaserad teknik i framtiden. För att minska investeringsrisken för utvecklare av havsbaserade projekt skulle instrument såsom elköpsavtal (PPA-avtal) eller dubbelriktade differenskontrakt kunna användas för att underlätta utvecklingen av havsbaserade projekt. För havsbaserade hybridprojekt som är anslutna till mer än en marknad i ett havsbaserat elområde finns det en ytterligare risk som hänger samman med den unika topografiska situationen vad gäller marknadstillträdet. För att minska riskerna för sådana projekt bör systemansvariga för överföringssystem kompensera om de, i de validerade kapacitetsberäkningsresultaten, antingen inte har gjort den kapacitet som överenskommits i anslutningsavtalen tillgänglig på sammanlänkningen, eller inte har gjort kapaciteten tillgänglig på de kritiska linjesegmenten enligt de reglerför kapacitetsberäkning som fastställs i artikel 16.8 i förordning (EU) 2019/943, eller om de inte gjort något av detta. Systemansvariga för överföringssystem bör inte betala någon kompensation om de i de validerade kapacitetsberäkningsresultaten har tillgängliggjort sammanlänkningens kapacitet i enlighet med eller utöver vad som krävs enligt anslutningsavtalet liksom kapaciteten på de kritiska linjesegmenten i enlighet med de regler som fastställs i artikel 16.8 i förordning (EU) 2019/943. I respektive anslutningsavtal med operatören av en havsbaserad produktionsanläggning för förnybar el bör systemansvariga för överföringssystem sträva efter att tillhandahålla den totala överenskomna kapaciteten som fast, inte flexibel, och i linje med ramen för anslutningsavtal som fastställs i direktiv (EU) 2019/944. Medlemsstaterna bör informeras i tillräckligt god tid om anslutningsavtalet. Kompensation bör kunna betalas antingen om den tillgängliga överföringskapaciteten minskas i sådan grad att hela den mängd elproduktion som den havsbaserade produktionsanläggningen för förnybar el annars skulle ha kunnat exportera inte kan levereras till de omgivande marknaderna eller om, trots att export kan ske, det föreligger en motsvarande prisminskning i det havsbaserade elområdet på grund av kapacitetsminskningar, jämfört med om kapacitetsminskningar inte föreligger, eller om båda situationerna föreligger. Kompensationen bör betalas från intäkter från överbelastning. Den bör tillämpas när en eller flera systemansvariga för överföringssystem inte har tillgängliggjort tillräcklig kapacitet för att exportera elproduktionskapacitet i sina respektive sammanlänkningar upp till den kapacitet som överenskommits i anslutningsavtalet, och bör tillhandahållas av dessa systemansvariga för överföringssystem. För att skapa regional rättvisa och om den otillräckliga kapaciteten beror på att andra systemansvariga för överföringssystem inte har tillgängliggjort kapaciteten på sina kritiska linjesegment, enligt de regler för kapacitetsberäkning som fastställs i artikel 16.8 i förordning (EU) 2019/943, bör kostnaderna för kompensationen fördelas proportionellt mellan dessa systemansvariga för överföringssystem i enlighet med principen att förorenaren betalar. Dessutom får eventuell kompensation som inte omfattas av denna proportionella fördelning fördelas mellan de berörda parterna i de medlemsstater som deltar i det havsbaserade hybridprojektet som en del av deras arrangemang för kostnadsdelning. Denna kompensation bör inte leda till överkompensation och är avsedd att balansera de minskade intäkterna för operatörer av havsbaserade produktionsanläggningar för förnybar el på grund av minskat tillträde till sammanlänkade marknader. Den bör endast avse den produktionskapacitet som finns tillgänglig på marknaden, som kan vara väderberoende och varken omfattar driftstopp eller underhåll av det havsbaserade projektet. Kompensationen vid bristande tillträde till överföringsnätet bör inte tolkas som prioriterad inmatning och bör anpassas till principerna om icke-diskriminering och maximering av gränsöverskridande handelskapacitet enligt artikel 16.4 i förordning (EU) 2019/943. Dessutom bör det inte förekomma dubbel kompensation för samma risk som avses i den bestämmelsen, exempelvis om risken redan täcks av ett differenskontrakt eller något annat relevant stödsystem. Närmare bestämmelser om den kompensationsmekanismen och den genomförandemetod som ska utarbetas, inklusive villkoren för när åtgärden får upphöra, såsom att det finns tillräcklig efterfrågan inom det havsbaserade elområdet, till exempel en stor elektrolysör, eller direkt tillgång till ett tillräckligt antal marknader för att risken ska försvinna, är avsedda att vidareutvecklas i en genomförandeakt, inbegripet i tillämpliga fall genom ändringar av kommissionens förordning (EU) 2015/1222 ([19]).

(25) På dagen före-grossistmarknaden kommer de kraftverk med lägre marginalkostnader först i inmatningsordningen, men det pris som alla marknadsaktörer erhåller fastställs på grundval av det sista kraftverk som behövs för att täcka efterfrågan, dvs. det kraftverk som har de högsta marginalkostnaderna, när marknaderna klareras. I det sammanhanget har energikrisen visat att kraftigt stigande priser på gas och stenkol kan leda till exceptionella och varaktiga prisökningar för gas- och koleldade produktionsanläggningar på dagen före-grossistmarknaden. Detta har i sin tur lett till exceptionellt höga priser på dagen före-marknaden i hela unionen, eftersom gas- och koleldade produktionsanläggningar ofta är de anläggningar som har de högsta marginalkostnaderna och som behövs för att tillgodose efterfrågan på el.

(26) Mot bakgrund av prisets roll på dagen före-marknaden som referens för priset på andra grossistmarknader för el och det faktum att alla marknadsaktörer får clearingpriset har tekniken med betydligt lägre marginalkostnader konsekvent haft höga intäkter.

([19]) Kommissionens förordning (EU) 2015/1222 av den 24 juli 2015 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning (EUT L 197, 25.7.2015, s. 24).

(27) För att uppnå unionens mål för utfasning av fossila bränslen och de mål som fastställs i REPowerEU-planen för att bli mer energioberoende måste unionen påskynda utbyggnaden av förnybar energi i en mycket snabbare takt. Med tanke på de investeringsbehov som krävs för att uppnå dessa mål bör marknaden säkerställa att en långsiktig prissignal inrättas.

(28) Inom denna ram bör medlemsstaterna sträva efter att skapa rätt marknadsvillkor för långsiktiga marknadsbaserade instrument, t.ex. PPA-avtal. PPA-avtal är bilaterala köpeavtal mellan producenter och köpare av el som ingås på frivillig basis och som grundar sig på marknadsprisvillkor utan regleringsåtgärder i prissättningen. PPA-avtal ger kunden långsiktig prisstabilitet och den säkerhet som krävs för att producenten ska kunna fatta investeringsbeslut. Det är dock endast några få medlemsstater som har aktiva marknader för PPA-avtal och köparna är vanligtvis begränsade till stora företag, inbegripet eftersom PPA-avtalen möter en rad hinder, särskilt svårigheten att täcka risken för utebliven betalning från köparen i dessa långfristiga avtal. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till behovet av att skapa en dynamisk marknad för PPA-avtal när de fastställer strategier för att uppnå de mål för utfasning av fossila bränslen i energisystemet som fastställs i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner. När medlemsstaterna utformar åtgärder som direkt påverkar PPA-avtal bör de ta hänsyn till eventuella berättigade förväntningar och beakta effekterna av dessa åtgärder på befintliga och framtida PPA-avtal.

(29) I enlighet med direktiv (EU) 2018/2001 ska medlemsstaterna bedöma de rättsliga och administrativa hindren för långfristiga avtal om köp av förnybar el och undanröja obefogade hinder och oproportionella eller diskriminerande förfaranden eller avgifter, och främja användning av sådana avtal. Dessutom ska medlemsstaterna beskriva strategier och åtgärder som främjar användningen av avtal om köp av förnybar el i sina integrerade nationella energi- och klimatplaner. Utan att det påverkar den skyldigheten att rapportera om det regelverk som påverkar marknaden för PPA-avtal bör medlemsstaterna säkerställa att instrument för att minska de finansiella risker som hänger samman med att köparen inte fullgör sina långfristiga betalningsskyldigheter inom ramen för PPA-avtal är tillgängliga för kunder som möter inträdeshinder på marknaden för PPA-avtal och inte befinner sig i ekonomiska svårigheter. Medlemsstaterna bör kunna besluta att inrätta ett garantisystem till marknadspriser om privata garantier inte är tillgängliga eller inte är tillräckligt tillgängliga. Om en medlemsstat inrättar ett sådant garantisystem bör det innehålla bestämmelser för att undvika minskad likviditet på elmarknaderna, exempelvis genom att använda finansiella PPA-avtal. Medlemsstaterna skulle kunna besluta att underlätta aggregering av efterfrågan på PPA-avtal från kunder som på individuell nivå stöter på inträdeshinder på marknaden för PPA-avtal, men de bör tillsammans kunna erbjuda producenterna ett attraktivt erbjudande om PPA-avtal. Medlemsstaterna bör inte ge stöd till PPA-avtal för köp av el som produceras från fossila bränslen. Medlemsstaterna bör kunna begränsa sig till att endast stödja garantisystem som stöder ny produktion av förnybar energi, i linje med sin politik för utfasning av fossila bränslen, särskilt om marknaden för avtal om köp av förnybar el inte är tillräckligt utvecklad. Standardmetoden bör vara icke-diskriminering mellan konsumenter, men medlemsstaterna skulle kunna besluta att rikta dessa instrument till specifika konsumentkategorier, med tillämpning av objektiva och icke-diskriminerande kriterier. Inom denna ram bör medlemsstaterna säkerställa lämplig samordning, inbegripet med faciliteter som tillhandahålls på unionsnivå, till exempel av Europeiska investeringsbanken (EIB).

(30) Medlemsstaterna har flera instrument till sitt förfogande för att stödja utvecklingen av marknaderna för PPA-avtal vid utformningen och tilldelningen av offentligt stöd. Om utvecklare av projekt för förnybar energi som deltar i ett anbudsförfarande för offentligt stöd ges möjlighet att reservera en del av produktionen för försäljning genom ett PPA-avtal skulle det bidra till att främja och utöka marknaderna för PPA-avtal. Som en del av utvärderingen av dessa anbud bör medlemsstaterna dessutom sträva efter att tillämpa kriterier för att ge incitament till tillträde till marknaden för PPA-avtal för aktörer som möter inträdeshinder, t.ex. små och medelstora företag, och ge företräde åt anbudsgivare som lägger fram ett undertecknat PPA-avtal eller ett åtagande att underteckna ett PPA-avtal för en del av projektproduktionen från en eller flera potentiella köpare som har svårt att få tillträde till marknaden för PPA-avtal.

(31) För att bidra till transparensen på och utvecklingen av marknaderna för PPA-avtal på unionsnivå och medlemsstatsnivå bör Acer offentliggöra en årlig bedömning av dessa marknader, bedöma behovet av att utarbeta och utfärda frivilliga mallar för PPA-avtal och vidareutveckla dem om bedömningen visar att det finns ett sådant behov.

(32) Medlemsstaterna bör ägna särskild uppmärksamhet åt gränsöverskridande PPA-avtal och undanröja omotiverade hinder som är specifikt kopplade till dem, så att konsumenter i medlemsstater med begränsad kapacitet kan få tillgång till el som produceras i andra regioner utan diskriminering.

(33) Om kommissionen på grundval av den relevanta bedömningen drar slutsatsen att medlemsstaterna behöver stöd för att undanröja hinder på marknaderna för PPA-avtal bör den kunna utarbeta särskilda riktlinjer. Dessa riktlinjer bör främst inriktas på att undanröja hinder för utvidgning av marknaderna för PPA-avtal, inbegripet gränsöverskridande PPA-avtal. Sådana hinder kan ta sig många olika uttryck, från regleringshinder, särskilt oproportionerliga eller diskriminerande förfaranden eller avgifter, till betydelsen av ursprungsgarantier eller behandlingen av PPA-avtal när det gäller potentiella förhandsköpares tillgång till finansieringslösningar.

(34) I förordning (EU) 2018/1999 föreskrivs att unionens finansieringsmekanism för förnybar energi ska användas som ett verktyg för att underlätta uppnåendet av unionens bindande mål för förnybar energi 2030. Enligt direktiv (EU) 2018/2001, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 ([20]), ska medlemsstaterna gemensamt sträva efter att öka andelen energi från förnybara energikällor i unionens slutliga energianvändning (brutto) år 2030 till minst 45 % utöver det bindande unionsmålet på minst 42,5 %. Kommissionen bör därför bedöma om åtgärder på unionsnivå skulle kunna bidra till att öka andelen energi från förnybara energikällor i unionens slutliga energianvändning (brutto) med ytterligare 2,5 %, som ett komplement till nationella åtgärder. I detta sammanhang bör kommissionen analysera möjligheten att använda unionens finansieringsmekanism för förnybar energi för att organisera auktioner för förnybar energi på unionsnivå i linje med det relevanta regelverket.

(35) Om medlemsstaterna beslutar att stödja offentligt finansierade investeringar genom system med direkt prisstöd i nya anläggningar för koldioxidsnål, icke-fossil kraftproduktion, för att uppnå unionens mål för utfasning av fossila bränslen, bör dessa system struktureras som dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter som, utöver en intäktsgaranti, inbegriper en övre gräns för marknadsintäkterna från de berörda produktionstillgångarna. Skyldigheten enligt denna förordning bör endast gälla för stöd till investeringar i nya anläggningar för elproduktion, men medlemsstaterna bör kunna besluta att bevilja stödsystem i form av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter även för nya investeringar som syftar till att väsentligt uppgradera befintliga kraftproduktionsanläggningar, avsevärt öka sådana anläggningars kapacitet eller förlänga deras livslängd.

(36) För att säkerställa rättssäkerhet och förutsägbarhet bör skyldigheten att strukturera system med direktstöd genom dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter gälla endast kontrakt inom ramen för system med direkt prisstöd för investeringar i nya kraftproduktionsanläggningar som ingås tidigast den 17 juli 2027. Denna övergångsperiod bör vara fem år för havsbaserade hybridtillgångar som är anslutna till två eller flera elområden, på grund av sådana projekts komplexitet.

(37) Marknadsaktörers deltagande i system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter bör vara frivilligt.

(38) Skyldigheten att använda dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter påverkar inte tillämpningen av artikel 6.1 i direktiv (EU) 2018/2001.

(39) Genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 ([21]) ändras visserligen artikel 4.3 andra stycket i direktiv (EU) 2018/2001, men övriga bestämmelser i artikel 4 i det direktivet, som fastställer principerna för utformningen av stödsystem till energi från förnybara energikällor, är fortfarande tillämpliga.

(40) Dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter skulle säkerställa att producenternas intäkter från nya investeringar i elproduktion som får offentligt stöd blir mer oberoende av de volatila priserna på fossilbränslebaserad produktion, som vanligtvis sätter priset på dagen före-marknaden.

(41) Principer för utformning som fastställs i denna förordning bör tillämpas på system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter. Vid bedömningen av sådana dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter utifrån reglerna för statligt stöd bör

([20]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (EUT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([21]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad (EUT L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj).

kommissionen kontrollera huruvida dessa kontrakt eller system överensstämmer med unionsrätt som är nära kopplad till regler om statligt stöd, såsom de principer för utformning av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter som fastställs i denna förordning. Utformningen av dessa dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter bör bevara incitamenten för kraftproduktionsanläggningen att vara i drift och delta effektivt på elmarknaderna, särskilt för att återspegla marknadsförhållandena. Vid sin bedömning bör kommissionen säkerställa att utformningen av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter inte leder till otillbörlig snedvridning av konkurrensen och handeln på den inre marknaden. Kommissionen bör särskilt säkerställa att fördelningen av intäkter till företag inte snedvrider de lika villkoren på den inre marknaden, särskilt när inget konkurrensutsatt budgivningsförfarande kan tillämpas. Dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter skulle kunna variera i fråga om löptid och bland annat omfatta inmatningsbaserade differenskontrakt med ett eller flera lösenpriser, ett prisgolv eller differenskontrakt avseende kapacitet eller mätning. Skyldigheten att använda dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter gäller inte stödsystem som inte är direkt kopplade till elproduktion, såsom energilagring, och som inte använder direkt prisstöd, såsom investeringsstöd i form av förskottsbidrag, skatteåtgärder eller gröna certifikat. För att uppmuntra motparterna att fullgöra sina avtalsenliga skyldigheter bör dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter innehålla sanktionsklausuler som ska tillämpas vid omotiverad ensidig förtida uppsägning av avtalet.

(42) I den mån begränsningen att fastställa system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter inskränker de typer av system med direkt prisstöd som medlemsstaterna kan införa för förnybara energikällor, bör den dock endast gälla teknik med låga koldioxidutsläpp som inte använder fossila bränslen, med låga och stabila driftskostnader, och teknik som typiskt sett inte ger elsystemet flexibilitet, men inte teknik som befinner sig i ett tidigt skede av marknadsintroduktionen. Detta är nödvändigt för att säkerställa att den ekonomiska bärkraften hos produktionsteknik med höga marginalkostnader inte äventyras och för att upprätthålla incitamenten för teknik som kan ge elsystemet flexibilitet att lägga bud på elmarknaden på grundval av deras alternativkostnader. Dessutom bör begränsningen att fastställa system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter inte gälla ny teknik för vilken andra typer av system med direkt prisstöd kan vara bättre lämpade för att uppmuntra användningen av dem. Begränsningen bör inte påverka eventuella undantag för småskaliga anläggningar och demonstrationsprojekt för förnybar energi enligt direktiv (EU) 2018/2001 och bör ta hänsyn till särdragen hos gemenskaper för förnybar energi i enlighet med det direktivet. Med tanke på behovet av att skapa rättssäkerhet för producenterna bör medlemsstaternas skyldighet att tillämpa system med direkt prisstöd för elproduktion i form av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter endast gälla vid investeringar i nya kraftproduktionsanläggningar som använder de källor som anges i detta skäl.

(43) På grund av den övre begränsningen av marknadsintäkterna bör system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter utgöra en ytterligare inkomstkälla för medlemsstaterna under perioder med höga energipriser. För att ytterligare mildra de höga elprisernas inverkan på konsumenternas energikostnader bör medlemsstaterna säkerställa att intäkter från producenter som omfattas av system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, överförs till slutkunder, inbegripet hushållskunder, små och medelstora företag samt energiintensiva företag. När intäkterna fördelas till hushållskunder bör medlemsstaterna särskilt ha möjlighet att gynna utsatta kunder och kunder påverkade av energifattigdom. Mot bakgrund av de bredare fördelarna för elkunder av investeringar i förnybar energi, energieffektivitet och användning av koldioxidsnål energi bör det också vara möjligt för medlemsstaterna att använda intäkterna från dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, för att finansiera investeringar som ska minska elkostnaderna för slutkunder, inbegripet för specifik ekonomisk verksamhet såsom investeringar i utveckling av distributionsnät, förnybara energikällor och laddningsinfrastruktur för elfordon. Det bör också vara möjligt för medlemsstaterna att använda sådana intäkter, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, för att finansiera kostnaderna för systemen med direkt prisstöd. Omfördelningen av intäkter bör ske på ett sätt som säkerställer att kunderna fortfarande i viss utsträckning är exponerade för prissignalen, så att de minskar sin förbrukning när priserna är höga, eller flyttar den till perioder med lägre priser, som vanligtvis är perioder med en högre andel produktion av el från förnybara energikällor. Medlemsstaterna bör i synnerhet kunna beakta förbrukningen under perioder med låg belastning för att bevara incitamenten till flexibilitet. Medlemsstaterna bör säkerställa att de likvärdiga förutsättningarna och konkurrensen mellan de olika leverantörerna inte påverkas av omfördelningen av intäkter till slutförbrukarna av el. Dessa principer bör inte vara obligatoriska för intäkter som genereras av kontrakt inom ramen för system med direkt prisstöd som ingåtts före den dag då skyldigheten att använda dubbelriktade

differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter börjar tillämpas. Medlemsstaterna kan fördela intäkter från dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter utan att denna fördelning utgör en reglering av detaljhandelspriset enligt artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944.

(44) Dessutom bör medlemsstaterna säkerställa att systemen med direkt prisstöd eller likvärdiga system med samma effekter, oavsett form, inte undergräver elmarknadernas effektiva, konkurrenskraftiga och likvida funktion, vilket bevarar producenternas incitament att reagera på marknadssignaler, inbegripet att sluta producera när elpriserna ligger under deras driftskostnader, och slutkundernas incitament att minska förbrukningen när elpriserna är höga. Medlemsstaterna bör säkerställa att stödsystem inte utgör ett hinder för utvecklingen av kommersiella avtal såsom PPA-avtal.

(45) Dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter och PPA-avtal kompletterar därför varandra när det gäller att främja energiomställningen och säkerställa att fördelarna med förnybar energi och koldioxidsnål energi kommer konsumenterna till godo. Med förbehåll för de krav som införs genom denna förordning bör det stå medlemsstaterna fritt att besluta vilka instrument de använder för att uppnå sina mål för utfasning av fossila bränslen. Genom PPA-avtal bidrar privata investerare till ökad användning av förnybar energi och koldioxidsnål energi och låser låga och stabila elpriser på lång sikt. Likaså uppnår offentliga organ samma mål på konsumenternas vägnar genom dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter. Båda instrumenten är nödvändiga för att uppnå unionens mål för utfasning av fossila bränslen genom utbyggnad av förnybar energi och koldioxidsnål energi, och samtidigt ge konsumenterna fördelarna med billig elproduktion.

(46) Den påskyndade utbyggnaden av förnybara energikällor kräver en ökad tillgång till flexibilitetslösningar för att säkerställa att de integreras i nätet och för att elsystemet och elnätet ska kunna anpassa sig till variationen i elproduktion och elförbrukning över olika tidshorisonter. I syfte att främja icke-fossil flexibilitet bör tillsynsmyndigheten, eller en annan myndighet eller enhet som utsetts av en medlemsstat regelbundet bedöma behovet av flexibilitet på nationell nivå i elsystemet på grundval av indata från systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem och av en gemensam europeisk metod som varit föremål för offentligt samråd och godkänts av Acer. Vid bedömningen av elsystemets flexibilitetsbehov bör hänsyn tas till alla befintliga och planerade investeringar, inbegripet befintliga tillgångar som ännu inte är anslutna till nätet, med avseende på flexibilitetskällor såsom flexibel elproduktion, sammanlänkningar, efterfrågeflexibilitet, energilagring eller produktion av förnybara bränslen, på grund av behovet av att fasa ut fossila bränslen från energisystemet. Acer bör regelbundet bedöma de nationella rapporterna och utarbeta en rapport på unionsnivå med rekommendationer om frågor av gränsöverskridande betydelse. På grundval av den nationella rapporten om flexibilitetsbehov bör medlemsstaterna fastställa ett vägledande nationellt mål för icke-fossil flexibilitet, inbegripet de respektive specifika bidragen av både efterfrågeflexibilitet och energilagring till det målet, vilket också bör återspeglas i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner i enlighet med förordning (EU) 2018/1999. Mot bakgrund av dessa planer bör kommissionen kunna utarbeta en unionsstrategi om flexibilitet med särskilt fokus på efterfrågeflexibilitet och energilagring, som är förenlig med unionens energi- och klimatmål för 2030 och klimatneutralitetsmålet för 2050. Kommissionen bör kunna utfärda ett lagstiftningsförslag som åtföljer den unionsstrategin.

(47) För att uppnå det vägledande nationella målet för icke-fossil flexibilitet, inbegripet de respektive specifika bidragen av efterfrågeflexibilitet och energilagring, och i de fall där flexibilitetsbehoven inte tillgodoses genom undanröjande av marknadshinder och genom befintliga investeringar, bör medlemsstaterna kunna tillämpa stödsystem för icke-fossil flexibilitet som består av betalningar för den tillgängliga kapaciteten för icke-fossil flexibilitet. Vidare bör medlemsstater som redan tillämpar en kapacitetsmekanism överväga att främja deltagandet av icke-fossil flexibilitet, såsom efterfrågeflexibilitet och energilagring, genom att omforma kriterier eller inslag utan att det påverkar tillämpningen av artikel 22 i förordning (EU) 2019/943. Medlemsstater som redan tillämpar en kapacitetsmekanism bör också kunna tillämpa stödsystem för icke-fossil flexibilitet om dessa system är nödvändiga för att uppnå det vägledande nationella målet för icke-fossil flexibilitet, särskilt när de anpassar sin kapacitetsmekanism för att ytterligare främja deltagandet av icke-fossil flexibilitet, såsom efterfrågeflexibilitet och energilagring. Dessa system bör täcka nya investeringar i icke-fossil flexibilitet, inbegripet investeringar i befintliga tillgångar, inbegripet sådana som syftar till att ytterligare utveckla efterfrågeflexibiliteten.

(48) För att stödja miljöskyddsmålen bör det utsläppsgränsvärde för koldioxid som fastställs i artikel 22.4 i förordning (EU) 2019/943 ses som en övre gräns. Medlemsstaterna skulle därför kunna fastställa tekniska prestandanormer och gränsvärden för koldioxidutsläpp som begränsar deltagandet i kapacitetsmekanismer till flexibel, fossilfri teknik i full

överensstämmelse med kommissionens meddelande av den 18 februari 2022 *Riktlinjer för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi 2022* där medlemsstaterna uppmuntras att införa gröna kriterier i kapacitetsmekanismerna.

(49) Eftersom kapacitetsmekanismer som inte samordnas kan ha en betydande inverkan på den inre marknaden för el infördes genom paketet om ren energi en övergripande ram för att bättre bedöma behovet och förbättra utformningen av kapacitetsmekanismer. Även om det är nödvändigt att begränsa snedvridningar av konkurrensen och den inre marknaden kan kapacitetsmekanismer, tillsammans med ett lämpligt regelverk, spela en viktig roll för att säkerställa resurstillräcklighet, särskilt under övergången till ett koldioxidfritt system och för otillräckligt sammanlänkade energisystem. Kapacitetsmekanismer bör därför inte längre betraktas som en sista utväg, men deras nödvändighet och utformning bör regelbundet bedömas mot bakgrund av utvecklingen av regelverket och marknadsförhållandena. Förfarandet för antagande av kapacitetsmekanismer har dock visat sig vara komplicerat. För att ta itu med eventuella möjligheter att rationalisera och förenkla processen för att tillämpa en kapacitetsmekanism och för att säkerställa att medlemsstaterna i god tid kan ta itu med tillräcklighetsproblem samtidigt som den nödvändiga kontrollen tillhandahålls för att förebygga skada för den inre marknaden, bör kommissionen senast den 17 januari 2025 lägga fram en detaljerad rapport med en bedömning av sådana möjligheter. I detta sammanhang bör kommissionen begära att Acer ändrar metoden för den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet i enlighet med det tillämpliga förfarandet, om detta är lämpligt. Efter samråd med medlemsstaterna bör kommissionen, senast den 17 april 2025, lägga fram förslag för att vid behov förenkla processen för bedömning av kapacitetsmekanismer.

(50) Anslutningen av nya produktions- och förbrukningsanläggningar till nätet, särskilt anläggningar för förnybar energi, drabbas ofta av förseningar när det gäller förfaranden för anslutning till nätet. En av orsakerna till sådana förseningar är bristen på tillgänglig nätkapacitet på den plats som investeraren valt, vilket medför ett behov av utbyggnad eller förstärkning av nätet för att ansluta anläggningarna till systemet på ett säkert sätt. Ett nytt krav på att systemansvariga för elsystem, både på överförings- och distributionsnivå, ska offentliggöra och uppdatera information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina verksamhetsområden skulle ge investerare enklare tillgång till information om tillgången till nätkapacitet inom systemet och därmed påskynda beslutsfattandet, vilket i sin tur skulle påskynda den utbyggnad av förnybar energi som krävs. Den informationen bör uppdateras regelbundet, minst en gång per månad, av systemansvariga för överföringssystem. Systemansvariga för överföringssystem bör också offentliggöra de kriterier som används för att fastställa den tillgängliga nätkapaciteten, såsom befintlig efterfrågan och produktionskapacitet, de antaganden som gjorts för att bedöma möjligheterna till vidare integrering av ytterligare systemanvändare, relevant information om möjliga energibegränsningar och förväntad relevant nätverksutveckling.

(51) Vidare bör systemansvariga för överföringssystem, för att ta itu med problemet med långa svarstider vid begäran om anslutning till nätet, tillhandahålla tydlig och transparent information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. Systemansvariga för överföringssystem bör tillhandahålla sådan information inom tre månader från den dag då begäran lämnats in och bör uppdatera den regelbundet, minst en gång i kvartalet.

(52) Eftersom Estland, Lettland och Litauen ännu inte är synkroniserade med unionens elsystem står de inför mycket specifika utmaningar när de organiserar balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Även om framsteg görs mot synkronisering är en av de avgörande förutsättningarna för stabil synkron systemdrift att det finns tillräckliga reserver av balanskapacitet för frekvensreglering. Eftersom de baltiska staterna är beroende av det ryska synkronområdet för frekvenshantering har de emellertid ännu inte kunnat utveckla sin egen fungerande balansmarknad. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har avsevärt ökat risken för problem med försörjningstryggheten till följd av att länderna saknar egna balansmarknader. Kraven i artikel 6.9, 6.10 och 6.11 i förordning (EU) 2019/943 och i artikel 41.2 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195 ([22]), som är avsedda att tillämpas på befintliga balansmarknader, återspeglar därför ännu inte situationen i Estland, Lettland och Litauen, särskilt eftersom utvecklingen av balansmarknaden kräver tid och nya investeringar i balanskapacitet. Estland, Lettland och Litauen bör därför, genom undantag från dessa krav, ha rätt att ingå långfristiga finansiella avtal för att upphandla balanskapacitet under en övergångsperiod.

(53) Övergångsperioderna för Estland, Lettland och Litauen bör fasas ut så snart som möjligt efter synkroniseringen och bör utnyttjas för att utveckla lämpliga marknadsinstrument som erbjuder kortsiktiga balansreserver och andra nödvändiga stödtjänster, och bör begränsas till den tid som krävs för den processen.

([22]) Kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (EUT L 312, 28.11.2017, s. 6).

(54) Avsikten är att de baltiska staterna ska synkroniseras med det kontinentaleuropeiska synkronområdet genom en dubbelledning som förbinder Polen och Litauen. Efter synkroniseringen måste kapaciteten i den ledningen till stor del vara förbehållen för säkerhetsmarginaler i händelse av oväntade avbrott i det baltiska systemet och oavsiktliga avvikelser till följd av detta. Systemansvariga för överföringssystem bör fortsätta att erbjuda maximal kapacitet för gränsöverskridande handel, i överensstämmelse med driftssäkerhetsgränserna och med beaktande av eventuella oförutsedda händelser i de polska och litauiska systemen, inbegripet sådana som uppstår till följd av avbrott i ledningar för högspänd likström eller bortkoppling av de baltiska staterna från det kontinentaleuropeiska synkronområdet. Den särskilda situationen för den sammanlänkningen bör beaktas vid beräkningen av den totala kapaciteten och oförutsedda händelser enligt artikel 16.8 i förordning (EU) 2019/943.

(55) Kapacitetsmekanismer bör vara öppna för deltagande av alla resurser som kan tillhandahålla den tekniska prestanda som krävs, vilket kan inbegripa gasdrivna kraftverk, förutsatt att de uppfyller den utsläppsgräns som fastställs i artikel 22.4 i förordning (EU) 2019/943 samt alla nationella tröskelvärden för utsläpp eller andra objektiva miljökriterier som medlemsstaterna kan vilja tillämpa för att påskynda övergången från fossila bränslen.

(56) För att stödja miljöskyddsmålen fastställs i artikel 22.4 i förordning (EU) 2019/943 krav på gränsvärden för koldioxidutsläpp för kapacitetsmekanismer. Under övergången till ett koldioxidfritt system och i efterdyningarna av energikrisen bör dock medlemsstater som tillämpar kapacitetsmekanismer som godkändes före den 4 juli 2019 undantagsvis, och som en mekanism som används som en sista utväg, kunna avvika från det gränsvärdet för koldioxidutsläpp under en begränsad tidsperiod. Ett sådant undantag bör dock begränsas till befintlig produktionskapacitet som påbörjat kommersiell produktion före den 4 juli 2019, dvs. före dagen för ikraftträdandet av förordning (EU) 2019/943. Begäran om undantag bör åtföljas av en rapport från den berörda medlemsstaten, som bedömer hur undantaget påverkar växthusgasutsläppen och energiomställningen. En sådan rapport bör också innehålla en plan med delmål för en övergång från deltagandet av produktionskapacitet som inte uppfyller gränsvärdena för koldioxidutsläpp i kapacitetsmekanismer. Efter beviljande av undantaget bör medlemsstaterna tillåtas att anordna upphandlingsförfaranden som fortfarande måste uppfylla alla krav i kapitel IV i förordning (EU) 2019/943, med undantag för de krav som gäller gränsvärden för koldioxidutsläpp. Produktionskapacitet som inte uppfyller gränsvärdena för koldioxidutsläpp bör inte upphandlas för en period som är längre än ett år eller för en leveransperiod som inte överskrider undantagets löptid. Det ytterligare upphandlingsförfarandet som är öppet för deltagande av produktionskapacitet som inte uppfyller gränsvärdena för koldioxidutsläpp bör föregås av ett upphandlingsförfarande som syftar till att maximera deltagandet av kapacitet som uppfyller gränsvärdena för koldioxidutsläpp, inbegripet genom att låta kapacitetspriserna stiga tillräckligt högt för att skapa incitament för investeringar i sådan kapacitet.

(57) Kommissionen bör se över denna förordning för att säkerställa resiliensen för utformningen av unionens elmarknad i kristider och dess förmåga att stödja unionens mål för utfasning av fossila bränslen, öka marknadsintegreringen ytterligare samt främja nödvändiga investeringar i infrastruktur och utvecklingen av marknaderna för PPA-avtal. På grundval av en sådan översyn bör kommissionen lägga fram en heltäckande rapport till Europaparlamentet och rådet, i förekommande fall åtföljd av ett lagstiftningsförslag. Kommissionen bör i den rapporten särskilt bedöma effektiviteten i den nuvarande strukturen och de kortsiktiga elmarknadernas funktion, samt deras potentiella ineffektivitet och möjliga motåtgärder och verktyg som ska tillämpas vid kris- eller nödsituationer och lämpligheten hos unionens rättsliga ram och finansieringsram för distributionsnät. Den rapporten bör också omfatta förmågan att uppnå unionens mål för förnybar energi och den inre energimarknaden samt potentialen och bärkraften i inrättandet av en eller flera unionsmarknadsplattformar för PPA-avtal

(58) I den mån någon av de åtgärder som föreskrivs i denna förordning utgör statligt stöd, påverkar bestämmelserna om sådana åtgärder inte tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget. Kommissionen är behörig att bedöma om statligt stöd är förenligt med den inre marknaden.

(59) De åtgärder som föreskrivs i denna förordning påverkar inte tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/1011 ([23]) och (EU) nr 648/2012 ([24]) och av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU ([25]).

([23]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011 av den 8 juni 2016 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU och förordning (EU) nr 596/2014 (EUT L 171, 29.6.2016, s. 1).

([24]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EUT L 201, 27.7.2012, s. 1).

([25]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

(60) Förordningarna (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 bör därför ändras i enlighet med detta.

(61) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att förbättra utformningen av den integrerade elmarknaden, i synnerhet för att förebygga orimligt höga elpriser, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Ändringar av förordning (EU) 2019/942

Förordning (EU) 2019/942 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Följande led ska införas:

”aa) avge yttranden och rekommendationer till den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2016/1719 (*),

(*) Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42).”

b) Led d ska ersättas med följande:

”d) fatta enskilda beslut om tillhandahållande av information i enlighet med artiklarna 3.2, 7.2 b och 8 c, om godkännande av metoder och villkor i enlighet med artiklarna 4.4 och 5.2, 5.3 och 5.4, om översynen av elområden som avses i artikel 5.7, i tekniska frågor som avses i artikel 6.1, om skiljedomsförfaranden mellan tillsynsmyndigheter i enlighet med artikel 6.10, om regionala samordningscentrum som avses i artikel 7.2 a, om godkännande och ändring av metoder och beräkningar och tekniska specifikationer som avses i artikel 9.1, om godkännande och ändring av metoder enligt artikel 9.3, om undantag som avses i artikel 10, om infrastruktur som avses i artikel 11 d, om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna enligt artikel 12, och om godkännande och ändring av det gemensamma förslaget från Entso för el och EU DSO-enheten rörande typen av uppgifter och formatet samt metoden avseende den analys som ska tillhandahållas när det gäller flexibilitetsbehoven enligt artikel 5.9.”

2. I artikel 3.2 ska följande stycke läggas till:

”Denna punkt ska också tillämpas på den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719.”

3. I artikel 4 ska följande punkt läggas till:

”9. Punkterna 6, 7 och 8 i denna artikel ska också tillämpas på den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719.”

4. Artikel 5 ska ändras på följande sätt:

a) I punkt 8 ska följande stycke läggas till:

”Acer ska övervaka den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719.”

b) Följande punkt ska läggas till:

”9. Acer ska godkänna och vid behov ändra det gemensamma förslaget från Entso för el och EU DSO-enheten rörande typen av uppgifter och formatet samt metoden avseende den analys som ska tillhandahållas när det gäller flexibilitetsbehoven enligt artikel 19e.6 i förordning (EU) 2019/943.”

5. Artikel 6.9 ska ersättas med följande:

”9. Acer ska avge yttranden till den berörda tillsynsmyndigheten och till kommissionen enligt artiklarna 8.1b och 16.3 i förordning (EU) 2019/943.”

6. Artikel 15 ska ändras på följande sätt:

a) I punkt 4 ska följande stycke läggas till:

”Acer ska avge en rapport om effekterna av att använda topplastutjämningsprodukter på unionens elmarknad under en kris efter bedömningen enligt artikel 7a.7 i förordning (EU) 2019/943 och en rapport om effekterna av att utarbeta topplastutjämningsprodukter på unionens elmarknad under normala marknadsförhållanden efter bedömningen enligt artikel 7a.8 i den förordningen.”

b) Följande punkt ska läggas till

”5. Acer ska avge en rapport enligt artikel 19e.7 i förordning (EU) 2019/943 med en analys av de nationella rapporterna om de uppskattade flexibilitetsbehoven och rekommendationer om frågor av gränsöverskridande betydelse när det gäller de slutsatser som dragits av tillsynsmyndigheten eller en annan myndighet eller enhet som utsetts av en medlemsstat.”

Artikel 2

Ändringar av förordning (EU) 2019/943

Förordning (EU) 2019/943 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 1 ska ändras på följande sätt:

a) Leden a och b ska ersättas med följande:

”a) lägga grunden för ett effektivt uppnående av målen för energiunionen och målet om att uppnå klimatneutralitet senast 2050, särskilt klimat- och energiramen för 2030, genom att med hjälp av marknadens signaler uppnå ökad effektivitet, en större andel förnybar energi, försörjningstrygghet, flexibilitet, systemintegrering genom flera energibärare, hållbarhet, utfasning av fossila bränslen och innovation,

b) fastställa grundläggande principer för välfungerande, integrerade elmarknader, som möjliggör icke-diskriminerande marknadstillträde för alla leverantörer av resurser och för elkunder, möjliggör utveckling av terminsmarknader för el så att leverantörer och konsumenter kan säkra eller skydda sig mot risken för framtida volatilitet i elpriserna, ger mer inflytande till och skyddar konsumenterna, säkerställer konkurrenskraft på den globala marknaden, ökar försörjningstryggheten och flexibiliteten genom lösningar för efterfrågeflexibilitet, energilagring och andra lösningar för icke-fossil flexibilitet, säkerställer energieffektivitet, underlättar aggregering av distribuerad efterfrågan och utbud, och möjliggör såväl marknadsintegrering som sektoriell integrering samt marknadsbaserad ersättning för el som produceras med förnybar energi,”.

b) Följande led ska läggas till:

”e) stödja långsiktiga investeringar i produktion av förnybar energi, flexibilitet och nät för att göra det möjligt för konsumenter att göra sina energikostnader ekonomiskt överkomliga och mindre beroende av fluktuationer i kortsiktiga elmarknadspriser, särskilt priserna på fossila bränslen på medellång till lång sikt,

f) fastställa en ram för vidtagande av åtgärder för att ta itu med elpriskriser.”

2. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Led 22 ska ersättas med följande:

”22. *kapacitetsmekanism*: en åtgärd för att säkerställa att önskad nivå av nödvändig resurstillräcklighet uppnås, genom ersättning till resurser för att de är tillgängliga, med undantag för åtgärder som rör stödtjänster eller hantering av överbelastning,”

b) Följande led ska läggas till:

”72. *topplasttimme*: en timme där, på grundval av prognoser från systemansvariga för överföringssystem och, i tillämpliga fall, nominerade elmarknadsoperatörer, bruttoelförbrukningen eller bruttoförbrukningen av el som produceras från andra källor än förnybara källor eller grossistpriset på el på dagen före-marknaden förväntas vara det högsta, med beaktande av utbyten mellan elområden,

73. *topplastutjämning*: marknadsaktörers förmåga att minska elförbrukningen från nätet vid topplasttimmar på begäran av den systemansvariga,

74. *topplastutjämningsprodukt*: en marknadsbaserad produkt genom vilken marknadsaktörer kan tillhandahålla topplastutjämning till systemansvariga,

75. *regional virtuell knutpunkt*: en icke-fysisk region som omfattar mer än ett elområde och för vilket ett referenspris fastställs på grundval av en metod,

76. *dubbelriktat differenskontrakt*: ett kontrakt mellan en operatör av en kraftproduktionsanläggning och en motpart, vanligtvis ett offentligt organ, som tillhandahåller både ett minimiersättningsskydd och en gräns för överkompensation,

77. *elköpsavtal eller PPA-avtal*: ett avtal enligt vilket en fysisk eller juridisk person förbinder sig att köpa el från en elproducent på marknadsbasis,

78. *särskild mätanordning*: ett instrument som är kopplat till eller inbyggt i en tillgång som tillhandahåller tjänster för efterfrågeflexibilitet eller flexibilitetstjänster på elmarknaden eller till systemansvariga,

79. *flexibilitet*: ett elsystems förmåga att anpassa sig till variationerna i produktions- och konsumtionsmönster och till nättillgänglighet, mellan relevanta marknadstidsramar.”

3. Artikel 7 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

”1. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer ska tillsammans organisera hanteringen av de integrerade dagen före- och intradagsmarknaderna i enlighet med förordning (EU) 2015/1222. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer ska samarbeta på unionsnivå eller, om så är lämpligare, på regional nivå för att maximera effektiviteten och ändamålsenligheten i unionens dagen före- och intradagshandel med el. Skyldigheten att samarbeta påverkar inte tillämpningen av unionens konkurrensrätt. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer ska, i sina funktioner som rör elhandel, vara föremål för tillsyn av tillsynsmyndigheterna enligt artikel 59 i direktiv (EU) 2019/944 och av Acer enligt artiklarna 4 och 8 i förordning (EU) 2019/942 och vara föremål för skyldigheter vad gäller öppenhet och effektiv tillsyn mot otillbörlig marknadspåverkan enligt de relevanta bestämmelserna i förordning (EU) nr 1227/2011.”

b) Punkt 2 ska ändras på följande sätt:

i) Led c ska ersättas med följande:

”c) maximera alla marknadsaktörers möjligheter att delta i handel mellan och inom elområden på ett icke-diskriminerande sätt så nära realtid som möjligt och i alla elområden,

ca) vara organiserade på ett sådant sätt att det säkerställs att likviditeten delas mellan alla nominerade elmarknadsoperatörer, vid alla tidpunkter, både för handel mellan elområden och handel inom elområden; för dagen före-marknaden, från och med en timme före stängningstiden till och med den senaste tidpunkt då dagen före-handel är tillåten, ska nominerade elmarknadsoperatörer å ena sidan lämna in alla order för dagen före-produkter och produkter med samma egenskaper till den gemensamma dagen före-kopplingen och får å andra sidan inte organisera handel med dagen före-produkter eller produkter med samma egenskaper utanför den gemensamma dagen före-kopplingen; för intradagsmarknaden, från och med öppningstiden för gemensam intradagskoppling till och med den senaste tidpunkt då intradagshandel tillåts i ett visst elområde, ska nominerade elmarknadsoperatörer å ena sidan lämna in alla order för intradagsprodukter med samma egenskaper till den gemensamma intradagskopplingen och får å andra sidan inte organisera handel med intradagsprodukter eller produkter med samma egenskaper utanför intradagskopplingen. Dessa skyldigheter ska gälla för nominerade elmarknadsoperatörer, för företag som direkt eller indirekt utövar kontroll över en nominerad elmarknadsoperatör och för företag som direkt eller indirekt kontrolleras av en nominerad elmarknadsoperatör,”.

ii) Led f ska ersättas med följande:

”f) vara transparenta och, i tillämpliga fall, tillhandahålla information per produktionsenhet, samtidigt som konfidentialiteten hos kommersiellt känsliga uppgifter skyddas och det säkerställs att handeln sker på ett anonymt sätt,”.

4. Följande artiklar ska införas:

”Artikel 7a

Topplastutjämningsprodukt

1. Om en regional eller unionsomfattande elpriskris tillkännages i enlighet med artikel 66a i direktiv (EU) 2019/944 får medlemsstaterna begära att systemansvariga föreslår upphandling av topplastutjämningsprodukter för att minska efterfrågan på el under topplasttimmar. Sådan upphandling ska begränsas till den tidsperiod som anges i det genomförandebeslut som antas enligt artikel 66a.1 i direktiv (EU) 2019/944.

2. Om en begäran görs enligt artikel 1 ska de systemansvariga, efter samråd med intressenter lämna in ett förslag till tillsynsmyndigheten i den berörda medlemsstaten för godkännande, med en beskrivning av dimensioneringen och villkoren för upphandlingen och aktiveringen av topplastutjämningsprodukten.

3. Den berörda tillsynsmyndigheten ska bedöma det förslag om en topplastutjämningsprodukt som avses i punkt 2 vad gäller att uppnå minskad efterfrågan på el och inverkan på grossistpriset på el under topplasttimmar. Vid denna bedömning ska behovet av att topplastutjämningsprodukten inte snedvrider elmarknadernas funktion på otillbörligt sätt eller orsakar en omdirigering av tjänster för efterfrågeflexibilitet till topplastutjämningsprodukter beaktas. På grundval av den bedömningen får den berörda tillsynsmyndigheten begära att den systemansvariga ändrar sitt förslag.

4. Det förslag om en topplastutjämningsprodukt som avses i punkt 2 ska uppfylla följande krav:

a) Dimensioneringen av topplastutjämningsprodukten ska

i) baseras på en analys av vilket behov det finns av en tilläggstjänst för att säkerställa försörjningstrygghet utan att äventyra nätstabiliteten, av dess konsekvenser för marknaden och av dess förväntade kostnader och fördelar,

ii) ta hänsyn till prognosen för efterfrågan, prognosen för el som produceras med förnybar energi, prognosen för andra flexibilitetskällor i systemet, såsom energilagring, och konsekvenserna på grossistpriset av den uteblivna inmatningen,

(iii) begränsas för att säkerställa att de prognostiserade kostnaderna för topplastutjämningsprodukten inte överstiger de förväntade fördelarna.

b) Upphandlingen av en topplastutjämningsprodukt ska baseras på objektiva, transparenta, marknadsbaserade och icke-diskriminerande kriterier och vara begränsad till efterfrågeflexibilitet och får inte utesluta deltagande tillgångar från tillträde till andra marknader.

c) Upphandlingen av topplastutjämningsprodukten ska ske genom konkurrensutsatt budgivning som kan vara kontinuerlig, där urvalet baseras på den lägsta kostnaden för att uppfylla på förhand fastställda tekniska och miljömässiga kriterier och ska möjliggöra konsumenters effektiva deltagande, direkt eller genom aggregering.

d) Det lägsta tillåtna budet får inte vara högre än 100 kW, inbegripet genom aggregering.

e) Avtal för en topplastutjämningsprodukt får inte ingås mer än en vecka före avtalets aktivering.

f) Aktiveringen av topplastutjämningsprodukten får inte minska kapaciteten mellan elområden.

g) Aktiveringen av topplastutjämningsprodukten ska ske före eller inom tidsramen för dagen före-marknaden och får göras på grundval av ett på förhand fastställt elpris.

h) Aktiveringen av topplastutjämningsprodukten får inte medföra att fossilbränslebaserad produktion bortom mätpunkten inleds, för att undvika ökade utsläpp av växthusgaser.

5. Den faktiska minskningen av förbrukning till följd av aktiveringen av en topplastutjämningsprodukt ska mätas mot ett referensvärde som återspeglar den förväntade elförbrukningen utan aktivering av topplastutjämningsprodukten. Om en systemansvarig upphandlar en topplastutjämningsprodukt, ska denna systemansvariga utarbeta en referensmetod efter samråd med marknadsaktörer, och ska i tillämpliga fall beakta de genomförandeakter som antagits enligt artikel 59.1 e och lämna in den till den berörda tillsynsmyndigheten för godkännande.

6. Den berörda tillsynsmyndigheten ska godkänna det förslag från de systemansvariga som vill upphandla en topplastutjämningsprodukt och det förslag till referensmetod som lämnats in i enlighet med punkterna 2 och 5, eller begära att de systemansvariga ändrar förslaget eller referensmetoden om förslaget eller metoden inte uppfyller kraven i punkterna 2, 4 och 5.

7. Senast sex månader efter att en sådan regional eller unionsomfattande elpriskris som avses i punkt 1 är över ska Acer, efter samråd med intressenter, bedöma hur användningen av topplastutjämningsprodukter påverkar unionens elmarknad. Vid denna bedömning ska behovet av att topplastutjämningsprodukter inte snedvrider elmarknadernas funktion på otillbörligt sätt eller orsakar en omdirigering av tjänster för efterfrågeflexibilitet till topplastutjämningsprodukter beaktas. Acer får utfärda rekommendationer som tillsynsmyndigheter ska beakta i sin bedömning enligt punkt 3.

8. Senast den 30 juni 2025 ska Acer, efter samråd med intressenter, bedöma hur utarbetandet av topplastutjämningsprodukter påverkar unionens elmarknad under normala marknadsförhållanden. Vid denna bedömning ska behovet av att topplastutjämningsprodukter inte snedvrider elmarknadernas funktion på otillbörligt sätt eller orsakar en omdirigering av tjänster för efterfrågeflexibilitet till topplastutjämningsprodukter beaktas. På grundval av den bedömningen får kommissionen lägga fram ett lagstiftningsförslag om ändring av denna förordning i syfte att införa topplastutjämningsprodukter utanför regionala eller unionsomfattande elpriskrissituationer.

Artikel 7b

Särskild mätanordning

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 19 i direktiv (EU) 2019/944 får systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distributionssystem och relevanta marknadsaktörer, inbegripet oberoende aggregatorer, om slutkunden ger sitt samtycke, använda uppgifter från särskilda mätanordningar för att observera och reglera tjänster för efterfrågeflexibilitet och flexibilitetstjänster, inbegripet från energilagringsanläggningar.

Vid tillämpningen av denna artikel ska användningen av uppgifter från särskilda mätanordningar vara förenlig med artiklarna 23 och 24 i direktiv (EU) 2019/944 och annan relevant unionsrätt, inbegripet dataskydds- och integritetsrätt, särskilt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 (*). Om sådana uppgifter används för forskningsändamål ska informationen aggregeras och anonymiseras.

2. Om en slutkund inte har en smart mätare installerad eller om en slutkunds smarta mätare inte levererar de uppgifter som krävs för att tillhandahålla tjänster för efterfrågeflexibilitet eller flexibilitetstjänster, inbegripet genom en oberoende aggregator, ska systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem godta uppgifterna från en särskild mätanordning, om sådana finns tillgängliga, för reglering av tjänster för efterfrågeflexibilitet och flexibilitetstjänster, inbegripet energilagring, och får inte diskriminera den slutkunden vid sin upphandling av flexibilitetstjänster. Denna skyldighet ska gälla under förutsättning att de regler och krav som fastställts av medlemsstaterna enligt punkt 3 följs.

3. Medlemsstaterna ska fastställa regler och krav för en valideringsprocess för uppgifter från särskilda mätanordningar för att kontrollera och säkerställa kvaliteten på och enhetligheten för de relevanta uppgifterna, samt driftskompatibilitet, i enlighet med artiklarna 23 och 24 i direktiv (EU) 2019/944 och annan relevant unionsrätt.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).”

5. Artikel 8 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

”1. Nominerade elmarknadsoperatörer ska ge marknadsaktörer möjlighet att handla energi så nära realtid som möjligt, och åtminstone fram till stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden. Från och med den 1 januari 2026 ska stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden vara högst 30 minuter före realtid.

1a. Den berörda tillsynsmyndigheten får, på begäran av den berörda systemansvariga för överföringssystemet, bevilja undantag från kravet i punkt 1 till och med den 1 januari 2029. Den systemansvariga för överföringssystemet ska lämna in begäran till den berörda tillsynsmyndigheten. Begäran ska innehålla

a) en konsekvensbedömning, med beaktande av återkoppling från berörda nominerade elmarknadsoperatörer och marknadsaktörer som visar en sådan åtgärds negativa inverkan på försörjningstryggheten i det nationella elsystemet, på kostnadseffektiviteten, inbegripet i förhållande till befintliga balanseringsplattformar i enlighet med förordning (EU) 2017/2195, på integreringen av förnybar energi och på växthusgasutsläpp, och

b) en handlingsplan som syftar till att förkorta stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden till 30 minuter före realtid senast den 1 januari 2029.

1b. Tillsynsmyndigheten får på begäran av den berörda systemansvariga för överföringssystemet bevilja ytterligare ett undantag från kravet i punkt 1 med högst två och ett halvt år från den dag då den period som avses i punkt 1a löper ut. Den berörda systemansvariga för överföringssystemet ska lämna in begäran till den berörda tillsynsmyndigheten, till Entso för el och till Acer senast den 30 juni 2028. Begäran ska innehålla

a) en ny konsekvensbedömning, med beaktande av återkoppling från marknadsaktörer och nominerade elmarknadsoperatörer, som anger skälen för behovet av ett ytterligare undantag, på grundval av riskerna för försörjningstryggheten i det nationella elsystemet, kostnadseffektiviteten, integreringen av förnybar energi och växthusgasutsläpp, och

b) en reviderad handlingsplan för att förkorta stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden till 30 minuter före realtid senast det datum för vilket ytterligare undantag begärs och senast det startdatum som begärs för undantaget.

Acer ska avge ett yttrande om de gränsöverskridande effekterna av ett ytterligare undantag inom sex månader från mottagandet av en begäran om ett sådant undantag. Den berörda tillsynsmyndigheten ska beakta detta yttrande innan den fattar beslut om en begäran om ytterligare undantag.

1c. Senast den 1 december 2027 ska kommissionen, efter samråd med nominerade elmarknadsoperatörer, Entso för el, Acer och berörda intressenter, överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet med en bedömning av konsekvenserna av genomförandet av den minskade stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden som fastställs enligt denna artikel, kostnader och fördelar, genomförbarheten och praktiska lösningar för att ytterligare minska den, så att marknadsaktörerna kan handla med energi så nära realtid som möjligt. Rapporten ska överväga konsekvenserna på elsystemsäkerheten, kostnadseffektiviteten, fördelarna med integreringen av förnybar energi och minskningen av växthusgasutsläppen.”

b) Punkt 3 ska ersättas med följande:

”3. Nominerade elmarknadsoperatörer ska tillhandahålla produkter för handel på dagen före- och intradagsmarknaderna som är tillräckligt små, så att bud kan lämnas på 100 kW eller mindre, för att möjliggöra effektivt deltagande med efterfrågeflexibilitet, energilagring och småskalig förnybar energi, inbegripet direkt deltagande av kunder samt genom aggregering.”

6. Artikel 9 ska ersättas med följande:

”Artikel 9

Terminsmarknader

1. I enlighet med förordning (EU) 2016/1719 ska systemansvariga för överföringssystem utfärda långsiktiga överföringsrättigheter eller ha vidtagit likvärdiga åtgärder så att marknadsaktörerna, inklusive ägare till kraftproduktionsanläggningar som använder förnybar energi, kan risksäkra priser, såvida inte en bedömning av terminsmarknaden vid elområdesgränserna som gjorts av de behöriga tillsynsmyndigheterna visar att det finns tillräckliga möjligheter till risksäkring i de berörda elområdena.

2. Långsiktiga överföringsrättigheter ska regelbundet tilldelas på ett transparent, marknadsbaserat och icke-diskriminerande sätt genom en gemensam tilldelningsplattform. Tilldelningsfrekvensen och löptiderna för den långsiktiga kapaciteten mellan elområden ska stödja effektivt fungerande terminsmarknader i unionen.

3. Utformningen av unionens terminsmarknader ska omfatta de verktyg som krävs för att förbättra marknadsaktörernas möjlighet att risksäkra prisrisker på den inre marknaden för el.

4. Senast den 17 januari 2026 ska kommissionen, efter samråd med berörda intressenter, göra en bedömning av konsekvenserna av möjliga åtgärder för att uppnå det mål som avses i punkt 3. Den konsekvensbedömningen ska bland annat omfatta

a) möjliga ändringar av tilldelningsfrekvensen för långsiktiga överföringsrättigheter,

b) möjliga ändringar av löptiderna för långsiktiga överföringsrättigheter, särskilt löptider som förlängs till minst tre år,

c) möjliga ändringar av karaktären hos långsiktiga överföringsrättigheter,

d) sätt att stärka andrahandsmarknaden, och

e) ett möjligt införande av regionala virtuella knutpunkter för terminsmarknaderna.

5. När det gäller regionala virtuella knutpunkter för terminsmarknaderna ska den konsekvensbedömning som utförs enligt punkt 4 täcka

a) en adekvat geografisk omfattning av de regionala virtuella knutpunkterna, inbegripet de elområden som skulle utgöra dessa knutpunkter och särskilda situationer för elområden som tillhör två eller fler virtuella knutpunkter, i syfte att maximera priskorrelationen mellan referenspriserna och priserna i de elområden som utgör regionala virtuella knutpunkter,

b) medlemsstaternas elsammanlänkningsnivå, särskilt för de medlemsstater som ligger under de elsammanlänkningsmål för 2020 och 2030 som fastställts i artikel 4 d.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 (*),

c) metoden för beräkning av referenspriserna för de regionala virtuella knutpunkterna för terminsmarknaderna, i syfte att maximera priskorrelationen mellan referenspriset och priserna i de elområden som utgör en regional virtuell knutpunkt,

d) möjligheten för elområden att ingå i mer än en regional virtuell knutpunkt,

e) sätten att maximera handelsmöjligheterna för risksäkringsprodukter som hänvisar till de regionala virtuella knutpunkterna för terminsmarknaderna samt för långsiktiga överföringsrättigheter från elområden till regionala virtuella knutpunkter,

f) sätten att säkerställa att den gemensamma tilldelningsplattform som avses i punkt 2 erbjuder tilldelning av och underlättar handeln med långsiktiga överföringsrättigheter,

g) konsekvenserna av befintliga mellanstatliga avtal och rättigheter enligt dessa.

6. På grundval av resultatet av den konsekvensbedömning som avses i punkt 4 i denna artikel ska kommissionen senast den 17 juli 2026 anta en genomförandeakt för att ytterligare specificera åtgärder och verktyg för att uppnå de mål som avses i punkt 3 i denna artikel samt dessa åtgärders och verktygs specifika egenskaper. Denna genomförandeakt ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 67.2.

7. Den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719 ska agera som en enhet som erbjuder tilldelning av och underlättar handeln med långsiktiga överföringsrättigheter på uppdrag av systemansvariga för överföringssystem. Den ska ha en juridisk form som avses i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 (**).

8. Om en behörig tillsynsmyndighet anser att marknadsaktörerna har otillräckliga möjligheter till risksäkring, får den, efter samråd med de behöriga myndigheter som utsetts enligt artikel 67 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU (***) om terminsmarknaderna gäller finansiella instrument enligt definitionen i artikel 4.1.15 i det direktivet, kräva att elbörser eller systemansvariga för överföringssystem genomför ytterligare åtgärder, t.ex. verksamhet som marknadsgarant, för att förbättra terminsmarknadernas likviditet.

9. Marknadsoperatörer får, med iakttagande av unionens konkurrensrätt samt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 648/2012 (****) och (EU) nr 600/2014 (*****) samt direktiv 2014/65/EU, utveckla terminsprodukter för risksäkring, inbegripet terminsprodukter för långsiktig risksäkring, för att ge marknadsaktörer, inklusive ägare till kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, med lämpliga möjligheter att skydda sig mot ekonomiska risker till följd av prisvariationer. Medlemsstaterna får inte kräva att sådan risksäkring begränsas till handel inom en medlemsstat eller ett elområde.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

(**) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 av den 14 juni 2017 om vissa aspekter av bolagsrätt (EUT L 169, 30.6.2017, s. 46).

(***) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

(****) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EUT L 201, 27.7.2012, s. 1).

(*****) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 600/2014 av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 173, 12.6.2014, s. 84).”

7. Artikel 18 ska ändras på följande sätt:

a) Punkterna 2 och 3 ska ersättas med följande:

”2. Tariffmetoderna ska

a) avspegla de fasta kostnaderna för systemansvariga för överförings- och distributionssystem, och ska beakta både kapital- och driftskostnader för att erbjuda tillräckliga incitament för systemansvariga för överförings- och distributionssystem på både kort och lång sikt, inklusive föregripande investeringar, för att öka effektiviteten, inklusive energieffektiviteten;

b) främja marknadsintegreringen, integreringen av förnybar energi och försörjningstryggheten;

c) ge stöd till flexibilitetstjänster och möjliggöra användning av flexibla anslutningar;

d) främja effektiva investeringar vid rätt tidpunkt, inbegripet lösningar för att optimera det befintliga nätet;

e) underlätta energilagring, efterfrågeflexibilitet och relaterad forskningsverksamhet;

f) bidra till att uppnå målen i de integrerade nationella energi- och klimatplanerna, minska miljöpåverkan och främja allmänhetens acceptans; samt

g) underlätta innovation i kundernas intresse inom exempelvis digitalisering, flexibilitetstjänster och sammanlänkningar, särskilt för att utveckla den infrastruktur som krävs för att uppnå det minimimål för elsammanlänkning för 2030 som fastställs i artikel 4 d.1 i förordning (EU) 2018/1999.

3. Vid behov ska den tariffnivå som tillämpas för producenter eller slutkunder, eller båda, tillhandahålla lokaliseringssignaler för investeringar på unionsnivå, såsom incitament via tariffstrukturen för att minska kostnaderna för omdirigering och förstärkning av elnätet och beakta de nätförluster och överbelastningar som orsakats, liksom investeringskostnader för infrastruktur."

b) Punkt 8 ska ersättas med följande:

"8. Metoder för överförings- och distributionstariffer ska ge systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem incitament att säkerställa den mest kostnadseffektiva driften och utvecklingen av sina nät, inbegripet genom upphandling av tjänster. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheter betrakta relevanta kostnader som berättigade, inbegripet kostnader med koppling till föregripande investeringar, och inkludera dessa kostnader i överförings- och distributionstariffer, och ska, där så är lämpligt, införa prestationsmål för att ge systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem incitament att öka den generella systemeffektiviteten i sina nät, inklusive genom energieffektivitet, användning av flexibilitetstjänster och utveckling av smarta nät och intelligenta mätarsystem."

c) Punkt 9 ska ändras på följande sätt:

i) Led f ska ersättas med följande:

"f) Metoder, som ska fastställas efter samråd med berörda intressenter, för att säkerställa transparens i tariffernas fastställande och struktur, inbegripet föregripande investeringar, som är i linje med relevanta energimål på unionsnivå och nationell nivå och med beaktande av de accelerationsområden som fastställts i enlighet med direktiv (EU) 2018/2001."

ii) Följande led ska läggas till:

"i) Incitament för effektiva investeringar i nät, inklusive i resurser som ger flexibilitet och flexibla anslutningsavtal."

8. Artikel 19.2 ska ersättas med följande:

"2. Följande mål ska prioriteras med avseende på tilldelning av intäkter från kapacitet mellan elområden:

a) garantier för att den tilldelade kapaciteten faktiskt är tillgänglig, inbegripet kompensation för garanterad kapacitet,

b) bibehållande eller ökning av kapacitet mellan elområden genom optimering av användningen av befintliga sammanlänkningar, i tillämpliga fall genom samordnade korrigerande åtgärder, eller täckning av kostnader för nätinvesteringar som är relevant för att minska överbelastning i sammanlänkningar, eller

c) kompensation till operatörer av havsbaserade produktionsanläggningar för förnybar el i ett havsbaserat elområde som är direkt kopplat till två eller flera elområden när tillträdet till sammanlänkade marknader har minskats på ett sådant sätt att det leder till att operatören av den havsbaserade produktionsanläggningen för förnybar el inte kan exportera sin elproduktionskapacitet till marknaden, och i förekommande fall, till en motsvarande prisminskning i det havsbaserade elområdet jämfört med vad som skulle vara fallet utan kapacitetsminskningar.

Den kompensation som avses i första stycket c ska vara tillämplig om, i de validerade kapacitetsberäkningsresultaten, en eller flera systemansvariga för överföringssystem antingen inte har tillgängliggjort den kapacitet som överenskommits i anslutningsavtal om sammanlänkningen eller inte har gjort kapaciteten tillgänglig på de kritiska linjesegmenten enligt de regler för kapacitetsberäkning som fastställs i artikel 16.8, eller om de inte gjort något av detta. De systemansvariga för överföringssystem som är ansvariga för det minskade tillträdet till sammanlänkade marknader ska ansvara för kompensationen till operatörer av havsbaserade produktionsanläggningar för förnybar el. På årsbasis får denna kompensation inte överstiga de totala intäkter från överbelastning som genereras i sammanlänkningar mellan de berörda elområdena."

9. Följande kapitel ska införas:

”KAPITEL IIIA

SÄRSKILDA INVESTERINGSINCITAMENT FÖR ATT UPPNÅ UNIONENS MÅL FÖR UTFASNING AV FOSSILA BRÄNSLEN

Artikel 19a

Elköpsavtal

1. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv (EU) 2018/2001 ska medlemsstaterna främja användningen av PPA-avtal, inbegripet genom att undanröja oberättigade hinder och oproportionerliga eller diskriminerande förfaranden eller avgifter, i syfte att ge förutsägbarhet när det gäller priser och att uppnå de mål som anges i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner med avseende på dimensionen ’minskade växthusgasutsläpp’ enligt artikel 4 a i förordning (EU) 2018/1999, inbegripet med avseende på förnybar energi, samtidigt som konkurrenskraftiga och likvida elmarknader och gränsöverskridande handel bevaras.

2. När kommissionen gör översynen av denna förordning i enlighet med artikel 69.2 ska den, efter samråd med berörda intressenter, bedöma potentialen och bärkraften hos en eller flera unionsmarknadsplattformar för PPA-avtal, som ska användas på frivillig basis, inbegripet samspelet mellan dessa potentiella plattformar och andra befintliga elmarknadsplattformar och sammanslagning av efterfrågan på PPA-avtal genom aggregering.

3. Medlemsstaterna ska, på ett samordnat sätt, säkerställa att instrument, såsom garantisystem till marknadspriser, för att minska de finansiella riskerna i samband med betalningsinställelser från förhandsköparen inom ramen för PPA-avtal, finns och är tillgängliga för kunder som möter inträdeshinder på marknaden för PPA-avtal och som inte befinner sig i ekonomiska svårigheter. Sådana instrument kan bland annat omfatta statsstödda garantisystem till marknadspriser, privata garantier eller faciliteter som sammanför efterfrågan på PPA-avtal, i enlighet med relevant unionsrätt. I detta syfte ska medlemsstaterna säkerställa lämplig samordning, inbegripet med relevanta faciliteter på unionsnivå. Medlemsstaterna får fastställa vilka kundkategorier som dessa instrument riktar sig till, med tillämpning av icke-diskriminerande kriterier mellan och inom kundkategorierna.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget ska ett garantisystem för PPA-avtal, om det stöds av medlemsstaten, innehålla bestämmelser för att förhindra minskad likviditet på elmarknaderna och får inte ge stöd till inköp av produktion från fossila bränslen. Medlemsstaterna får besluta att begränsa dessa garantisystem till att endast stödja inköp av el från ny produktion av förnybar energi i enlighet med medlemsstatens politik för utfasning av fossila bränslen, särskilt om marknaden för avtal om köp av förnybar el enligt definitionen i artikel 2.17 i direktiv (EU) 2018/2001 inte är tillräckligt utvecklad.

5. Stödsystem för el från förnybara energikällor ska tillåta deltagande av projekt som reserverar en del av elen för försäljning genom ett avtal om köp av förnybar el eller andra marknadsbaserade arrangemang, under förutsättning att ett sådant deltagande inte inverkar negativt på konkurrensen på marknaden, särskilt om de två parter som ingår i det avtalet om köp av el kontrolleras av samma enhet.

6. Vid utformningen av de stödsystem som avses i punkt 5 ska medlemsstaterna sträva efter att använda utvärderingskriterier för att ge incitament för anbudsgivare att underlätta tillträdet för kunder som möter hinder för tillträde till marknaden för PPA-avtal förutsatt att detta inte påverkar konkurrensen på marknaden negativt.

7. PPA-avtal ska ange elområdet för leverans och ansvaret för att säkerställa överföringsrättigheter mellan elområden i händelse av en ändring av elområdet i enlighet med artikel 14.

8. PPA-avtal ska ange på vilka villkor som kunder och producenter får lämna PPA-avtal, t.ex. eventuella tillämpliga utträdesavgifter och uppsägningsperioder, i enlighet med unionens konkurrensrätt.

9. När medlemsstaterna utformar åtgärder som direkt påverkar PPA-avtal ska de respektera eventuella berättigade förväntningar och beakta effekten av dessa åtgärder på befintliga och framtida PPA-avtal.

10. Senast den 31 januari 2026 och därefter vartannat år ska kommissionen bedöma om hindren kvarstår och om det finns tillräcklig transparens på marknaderna för PPA-avtal. Kommissionen får utarbeta särskilda riktlinjer för undanröjande av hinder på marknaderna för PPA-avtal, inbegripet oproportionerliga eller diskriminerande förfaranden eller avgifter.

Artikel 19b

Frivilliga mallar för PPA-avtal och övervakning av PPA-avtal

1. Acer ska offentliggöra en årlig bedömning av marknaden för PPA-avtal på unionsnivå och medlemsstatsnivå som en del av sin årliga rapport som offentliggörs enligt artikel 15.2 i förordning (EU) 2019/942.

2. Senast den 17 oktober 2024 ska Acer, i nära samordning med berörda institutioner och intressenter, bedöma behovet av att utarbeta och utfärda frivilliga mallar för PPA-avtal, anpassade till behoven hos de olika kategorierna av motparter.

Om bedömningen visar att det finns ett behov av att utarbeta och utfärda sådana frivilliga mallar för PPA-avtal ska Acer, tillsammans med de nominerade elmarknadsoperatörerna och efter samråd med berörda intressenter, utarbeta sådana mallar, med beaktande av följande:

a) Användningen av dessa avtalsmallar ska vara frivillig för de avtalsslutande parterna.

b) Avtalsmallarna ska bland annat

i) erbjuda flera olika löptider för avtalen,

ii) tillhandahålla flera olika prisformler,

iii) beakta förhandsköparens belastningsprofil och producentens produktionsprofil.

Artikel 19c

Åtgärder på unionsnivå för att bidra till uppnåendet av den ytterligare andelen energi från förnybara energikällor

Kommissionen ska bedöma om åtgärder på unionsnivå kan bidra till att uppnå medlemsstaternas gemensamma strävan att öka andelen energi från förnybara energikällor i unionens slutliga energianvändning (brutto) år 2030 med ytterligare 2,5 % enligt direktiv (EU) 2018/2001, som ett komplement till nationella åtgärder. Kommissionen ska analysera möjligheten att använda unionens finansieringsmekanism för förnybar energi som inrättats enligt artikel 33 i förordning (EU) 2018/1999 för att organisera auktioner för förnybar energi på unionsnivå i linje med det relevanta regelverket.

Artikel 19d

System med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt för investeringar

1. System med direkt prisstöd för investeringar i nya kraftproduktionsanläggningar för elproduktion från de källor som anges i punkt 4 ska utformas som dubbelriktade differenskontrakt eller som likvärdiga system med samma effekter.

Första stycket ska tillämpas på kontrakt inom system med direkt prisstöd för investeringar i ny produktion som ingås tidigast den 17 juli 2027 eller, när det gäller havsbaserade hybridtillgångar som är anslutna till två eller flera elområden, den 17 juli 2029.

Marknadsaktörers deltagande i system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt och likvärdiga system med samma effekter ska vara frivilligt.

2. Alla system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt och likvärdiga system med samma effekter ska utformas för att

a) bevara incitament för kraftproduktionsanläggningen att vara i drift och delta effektivt på elmarknaderna, särskilt för att återspegla marknadsförhållandena,

b) förhindra eventuella snedvridande effekter av stödsystemet på kraftproduktionsanläggningens beslut om drift, inmatning och underhåll eller på budgivningsbeteendet på dagen före-, intradags-, stödtjänst- och balansmarknader,

c) säkerställa att nivån på minimiersättningsskyddet och den övre gränsen för överkompensation anpassas till kostnaden för den nya investeringen och marknadsintäkterna, för att garantera kraftproduktionsanläggningens långsiktiga ekonomiska bärkraft, samtidigt som överkompensering undviks,

d) undvika otillbörlig snedvridning av konkurrensen och handeln på den inre marknaden, särskilt genom att fastställa ersättningsbelopp genom ett öppet, tydligt, transparent och icke-diskriminerande konkurrensutsatt anbudsförfarande; om inget sådant konkurrensutsatt anbudsförfarande kan genomföras ska dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter, och tillämpliga lösenpriser, utformas för att säkerställa att fördelningen av intäkter till företag inte skapar otillbörlig snedvridning av konkurrensen och handeln på den inre marknaden,

e) undvika snedvridning av konkurrensen och handeln på den inre marknaden till följd av fördelningen av intäkter till företag,

f) inkludera sanktionsklausuler som är tillämpliga vid omotiverad ensidig förtida uppsägning av avtalet.

3. Vid bedömningen av dubbelriktade differenskontrakt eller likvärdiga system med samma effekter enligt artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget ska kommissionen säkerställa överensstämmelse med principerna för utformning enligt punkt 2.

4. Punkt 1 ska tillämpas på investeringar i ny elproduktion från följande källor:

a) Vindenergi.

b) Solenergi.

c) Geotermisk energi.

d) Vattenkraft utan vattenmagasin.

e) Kärnenergi.

5. Intäkter, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, från de system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt och likvärdiga system med samma effekter som avses i punkt 1 ska fördelas till slutkunder.

Utan hinder av första stycket får intäkterna, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, också användas för att finansiera kostnaderna för systemen med direkt prisstöd eller investeringar för att minska slutkundernas elkostnader.

Fördelningen av intäkter till slutkunderna ska vara utformad så att incitament att minska deras förbrukning eller flytta den till perioder då elpriserna är låga bibehålls och inte så att konkurrensen mellan elleverantörerna undergrävs.

6. I enlighet med artikel 4.3 tredje stycket i direktiv (EU) 2018/2001 får medlemsstaterna undanta småskaliga anläggningar och demonstrationsprojekt för förnybar energi från skyldigheten enligt punkt 1 i den här artikeln.

Artikel 19e

Bedömning av flexibilitetsbehov

1. Senast ett år efter Acers godkännande av metoden enligt punkt 6, och därefter vartannat år ska tillsynsmyndigheten, eller en annan myndighet eller enhet som medlemsstaten utser, anta en rapport om de uppskattade flexibilitetsbehoven för en period på minst de fem till tio kommande åren på nationell nivå med avseende på behovet av att på ett kostnadseffektivt sätt uppnå försörjningstrygghet och tillförlitlig försörjning samt fasa ut fossila bränslen i elsystemet, med beaktande av integreringen av intermittenta förnybara energikällor och de olika sektorerna, liksom elmarknadens sammanlänkade karaktär, inbegripet sammanlänkningsmål och potentiell tillgång till gränsöverskridande flexibilitet.

Den rapport som avses i första stycket ska

a) vara förenlig med den europeiska bedömning av resurstillräcklighet och de nationella bedömningar av resurstillräcklighet som utförs enligt artiklarna 23 och 24,

b) baseras på de uppgifter och analyser som tillhandahålls av varje medlemsstats systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem enligt punkt 3 och med användning av den gemensamma metod som avses i punkt 4 samt, om det är vederbörligen motiverat, ytterligare uppgifter och analyser.

Om medlemsstaten har utsett en systemansvarig för överföringssystem eller någon annan enhet för att anta den rapport som avses i första stycket ska tillsynsmyndigheten godkänna eller ändra rapporten.

2. Den rapport som avses i punkt 1 ska åtminstone

a) utvärdera de olika typerna av flexibilitetsbehov, åtminstone på säsongs-, dygns- och timbasis, för att integrera el som produceras från förnybara källor i elsystemet, bland annat olika antaganden om elmarknadspriser, produktion och efterfrågan,

b) beakta potentialen för icke-fossila flexibilitetsresurser, t.ex. efterfrågeflexibilitet och energilagring, inbegripet aggregering och sammanlänkning, för att tillgodose flexibilitetsbehoven, både på överförings- och distributionsnivå,

c) utvärdera hindren för flexibilitet på marknaden och föreslå relevanta begränsningsåtgärder och begränsningsincitament, inbegripet undanröjande av regleringshinder och möjliga förbättringar av marknader och tjänster eller produkter för systemdrift,

d) utvärdera bidraget från digitaliseringen av överförings- och distributionsnäten för el, och

e) beakta de flexibilitetskällor som förväntas vara tillgängliga i andra medlemsstater.

3. De systemansvariga för överföringssystem och de systemansvariga för distributionssystem i varje medlemsstat ska förse tillsynsmyndigheten eller en annan myndighet eller enhet som utsetts enligt punkt 1 med de uppgifter och analyser som behövs för utarbetandet av den rapport som avses i punkt 1. I vederbörligen motiverade fall får tillsynsmyndigheten eller en annan myndighet eller enhet som utsetts enligt punkt 1 begära att berörda systemansvariga för överföringssystem och berörda systemansvariga för distributionssystem lämnar ytterligare underlag till rapporten, utöver de krav som avses i punkt 4. Berörda systemansvariga för överföringssystem för el eller systemansvariga för distributionssystem för el ska, tillsammans med systemansvariga för naturgassystem och systemansvariga för vätgassystem, samordna insamlingen av relevant information om så är nödvändigt för tillämpningen av denna artikel.

4. Entso för el och EU DSO-enheten ska samordna arbetet som utförs av de systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem vad gäller de uppgifter och analyser som ska tillhandahållas i enlighet med punkt 3. De ska särskilt

a) fastställa typen av och formatet för uppgifter som systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska tillhandahålla tillsynsmyndigheterna eller en annan myndighet eller enhet som utsetts enligt punkt 1,

b) utveckla en metod för den analys som systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem gör av flexibilitetsbehoven, med beaktande av åtminstone

   i) alla tillgängliga flexibilitetskällor på ett kostnadseffektivt sätt inom de olika tidsramarna, inbegripet i andra medlemsstater,

   ii) planerade investeringar i sammanlänkning och flexibilitet på överförings- och distributionsnivå, och

   iii) behovet av att fasa ut fossila bränslen i elsystemet för att uppnå unionens energi- och klimatmål för 2030, enligt definitionen i artikel 2.11 i förordning (EU) 2018/1999, och dess klimatneutralitetsmål för 2050, som fastställts i artikel 2 i förordning (EU) 2021/1119, i enlighet med Parisavtalet som antagits inom ramen för Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar (*).

Den metod som avses i första stycket b ska innehålla vägledande kriterier för hur de olika flexibilitetskällornas förmåga att täcka flexibilitetsbehoven ska bedömas.

5. Entso för el och EU DSO-enheten ska bedriva ett nära samarbete med varandra när det gäller samordningen av systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem såvitt avser tillhandahållandet av uppgifter och analyser enligt punkt 4.

6. Senast den 17 april 2025 ska Entso för el och EU DSO-enheten gemensamt lämna in ett förslag till Acer om typen av uppgifter som ska lämnas in till en tillsynsmyndighet eller en annan myndighet eller enhet som utsetts enligt punkt 1, vilket format som ska användas samt den metod för analysen av flexibilitetsbehoven som avses i punkt 4. Inom tre månader från mottagandet av förslaget ska Acer antingen godkänna förslaget eller ändra det. I det senare fallet ska Acer samråda med gruppen för samordning på elområdet, Entso för el och EU DSO-enheten innan Acer antar ändringarna. Det förslag som antas ska offentliggöras på Acers webbplats.

7. Tillsynsmyndigheten eller en annan myndighet eller enhet som utsetts enligt punkt 1 ska överlämna de rapporter som avses i punkt 1 till kommissionen och till Acer och offentliggöra dem. Inom tolv månader från mottagandet av rapporterna ska Acer utfärda en rapport med analyser av rapporterna och rekommendationer om frågor av gränsöverskridande betydelse när det gäller de slutsatser som dragits av tillsynsmyndigheten eller en annan myndighet eller enhet som utsetts enligt punkt 1, inbegripet rekommendationer om att undanröja hinder för tillträde för icke-fossila flexibilitetsresurser.

Bland de frågor som är av gränsöverskridande betydelse ska Acer bedöma

a) hur den analys av flexibilitetsbehov som avses i punkt 1 i denna artikel bättre kan integreras med metoden för den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet i enlighet med artikel 23 och metoden för den unionsomfattande tioåriga nätutvecklingsplanen, för att säkerställa samstämmighet mellan dem,

b) de beräknade flexibilitetsbehoven i elsystemet på unionsnivå och dess beräknade ekonomiskt tillgängliga potential under de kommande fem till tio åren, med beaktande av de nationella rapporterna,

c) ett eventuellt införande av ytterligare åtgärder för att frigöra flexibilitetspotentialen på elmarknaderna och i systemdriften.

Resultaten av den analys som avses i andra stycket a får beaktas vid ytterligare revideringar av de metoder som avses i det ledet i enlighet med relevanta unionsrättsakter.

Det europeiska vetenskapliga rådgivande organet för klimatförändringar får på eget initiativ lämna synpunkter till Acer om hur överensstämmelse med unionens energi- och klimatmål för 2030 och dess klimatneutralitetsmål för 2050 kan säkerställas.

8. Entso för el ska uppdatera den unionsomfattande nätutvecklingsplanen så att den inkluderar resultaten från de nationella rapporter om flexibilitetsbehov som avses i punkt 1. De systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska beakta dessa rapporter i sina nätutvecklingsplaner.

Artikel 19f

Vägledande nationellt mål för icke-fossil flexibilitet

Senast sex månader efter det att den rapport som avses i artikel 19e.1 i denna förordning lämnats in, ska varje medlemsstat, på grundval av den rapporten, fastställa ett vägledande nationellt mål för icke-fossil flexibilitet, inbegripet respektive specifika bidrag från både efterfrågeflexibilitet och energilagring till det målet. Medlemsstaterna får uppnå detta mål genom att förverkliga den identifierade potentialen hos icke-fossil flexibilitet, via avlägsnande av identifierade marknadshinder eller via de stödsystem för icke-fossil flexibilitet som avses i artikel 19g i denna förordning. Det vägledande nationella målet, inbegripet efterfrågeflexibilitetens och energilagringens respektive specifika bidrag till det målet, samt åtgärder för att uppnå det, ska också återspeglas i medlemsstaternas integrerade nationella energi- och klimatplaner när det gäller dimensionen ’den inre energimarknaden’ i enlighet med artiklarna 3, 4 och 7 i förordning (EU) 2018/1999 och i deras integrerade nationella energi- och klimatlägesrapporter i enlighet med artikel 17 i den förordningen. Medlemsstaterna får fastställa preliminära vägledande nationella mål fram till dess att rapporten enligt artikel 19e.1 i den här förordningen antas.

Efter den bedömning som gjorts i enlighet med artikel 9 i förordning (EU) 2018/1999 ska kommissionen, efter att ha mottagit det nationella vägledande mål som fastställts och meddelats av medlemsstaterna i enlighet med punkt 1 i den här artikeln, överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet med en bedömning av de nationella rapporterna.

På grundval av slutsatserna i den rapport som utarbetats med den första information som lämnats av medlemsstaterna får kommissionen utarbeta en unionsstrategi för flexibilitet, med särskilt fokus på efterfrågeflexibilitet och energilagring, för att underlätta utbyggnaden av dem, som är förenlig med unionens energi- och klimatmål för 2030 och klimatneutralitetsmålet för 2050. Unionsstrategin för flexibilitet får, vid behov, åtföljas av ett lagstiftningsförslag.

Artikel 19g

Stödsystem för icke-fossil flexibilitet

1. Om investeringar i icke-fossil flexibilitet är otillräckligt för att uppnå det vägledande nationella mål eller, i förekommande fall, preliminära vägledande nationella mål som fastställts enligt artikel 19f, får medlemsstaterna tillämpa stödsystem för icke-fossil flexibilitet som består av betalningar för tillgänglig kapacitet för icke-fossil flexibilitet, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 12 och 13. Medlemsstater som tillämpar en kapacitetsmekanism ska överväga att göra nödvändiga anpassningar i utformningen av kapacitetsmekanismerna för att främja deltagandet av icke-fossil flexibilitet, såsom efterfrågeflexibilitet och energilagring, utan att det påverkar möjligheten för dessa medlemsstater att använda de stödsystem för icke-fossil flexibilitet som avses i denna punkt.

2. Medlemsstaternas möjlighet att tillämpa åtgärder till stöd för icke-fossil flexibilitet enligt punkt 1 i denna artikel ska inte hindra medlemsstater från att på annat sätt gripa sig an de vägledande nationella mål som fastställts enligt artikel 19f.

Artikel 19h

Principer för utformning av stödsystem för icke-fossil flexibilitet

Stödsystem för icke-fossil flexibilitet som tillämpas av medlemsstaterna i enlighet med artikel 19g.1

a) får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det vägledande nationella målet, eller i förekommande fall det preliminära vägledande nationella målet, som fastställts enligt artikel 19f, på ett kostnadseffektivt sätt,

b) ska begränsas till nya investeringar i resurser för icke-fossil flexibilitet, t.ex. efterfrågeflexibilitet och energilagring,

c) ska sträva efter att ta hänsyn till lokaliseringskriterier för att säkerställa att investeringar i ny kapacitet sker på optimala platser,

d) får inte medföra att fossilbränslebaserad produktion bortom mätpunkten inleds,

e) ska välja kapacitetsleverantörer på ett öppet, transparent, konkurrensutsatt, frivilligt, icke-diskriminerande och kostnadseffektivt sätt,

f) ska förhindra otillbörlig snedvridning av elmarknadernas effektiva funktion, inbegripet bevarande av incitament för effektiv drift och prissignaler samt exponering för prisvariationer och marknadsrisker,

g) ska ge incitament för integrering på elmarknaderna på ett marknadsbaserat och marknadsorienterat sätt, samtidigt som onödiga snedvridningar av elmarknaderna undviks och eventuella kostnader för systemintegration samt överbelastning i nätet och nätstabilitet beaktas,

h) ska fastställa en miniminivå för deltagande på elmarknaderna när det gäller aktiverad energi, som tar hänsyn till de tekniska särdragen hos den tillgång som ger flexibiliteten,

i) ska tillämpa lämpliga sanktioner för kapacitetsleverantörer som inte respekterar den miniminivå för deltagande på elmarknaderna som avses i led h, eller som inte följer de incitament för effektiv drift och de prissignaler som avses i led f,

j) ska främja inledandet av gränsöverskridande deltagande för de resurser som kan tillhandahålla den erfordrade tekniska prestandan, om en kostnads-nyttoanalys är positiv.

(*) EUT L 282, 19.10.2016, s. 4.”

10. Artikel 21 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

”1. Medlemsstaterna får, när de genomför de åtgärder som avses i artikel 20.3 i denna förordning i enlighet med artiklarna 107, 108 och 109 i EUF-fördraget, införa kapacitetsmekanismer.”

b) Punkt 7 ska utgå.

c) Punkt 8 ska ersättas med följande:

”8. Kapacitetsmekanismer ska godkännas av kommissionen för högst tio år. Mängden reglerad kapacitet ska minskas på grundval av de genomförandeplaner som avses i artikel 20.3. Medlemsstaterna ska fortsätta att tillämpa genomförandeplanen efter införandet av kapacitetsmekanismen.”

11. I artikel 22.1 ska led a utgå.

12. I artikel 37.1 ska led a ersättas med följande:

”a) Genomföra den samordnade kapacitetsberäkningen i enlighet med de metoder som utarbetats enligt riktlinjen för förhandstilldelning av kapacitet, fastställd genom förordning (EU) 2016/1719, riktlinjen för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning, fastställd genom förordning (EU) 2015/1222, och riktlinjen för balansering fastställd genom förordning (EU) 2017/2195.”

13. I artikel 50 ska följande punkt införas:

”4a. Systemansvariga för överföringssystem ska på ett transparent sätt offentliggöra tydlig information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina verksamhetsområden med hög rumslig detaljnivå, med respekt för allmän säkerhet och datasekretess, inbegripet den kapacitet som är föremål för begäran om anslutning och möjligheten till flexibel anslutning i överbelastade områden. Offentliggörandet ska omfatta information om kriterierna för beräkning av tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. Systemansvariga för överföringssystem ska uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i månaden.

Systemansvariga för överföringssystem ska på ett transparent sätt tillhandahålla tydlig information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning, inbegripet, i förekommande fall, information rörande avtal om flexibel anslutning. De ska tillhandahålla sådan information inom tre månader från inlämnandet av begäran. Om begäran om anslutning varken beviljas eller får permanent avslag ska systemansvariga för överföringssystem uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet.”

14. I artikel 57 ska följande punkt läggas till:

”3. Systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta med varandra för att, på ett konsekvent sätt, offentliggöra konsekvent information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina respektive verksamhetsområden med en detaljnivå som är tillräcklig för utvecklare av nya energiprojekt och andra potentiella nätanvändare.”

15. Artikel 59 ska ändras på följande sätt:

a) I punkt 1 ska led b ersättas med följande:

”b) Regler för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning enligt artiklarna 7–10, 13–17, 19 och 35–37 i denna förordning och artikel 6 i direktiv (EU) 2019/944, inklusive regler om metoder och processer för beräkning av dagen före-, intradagskapacitet och terminsbaserad kapacitet, nätmodeller, konfigurering av elområden, omdirigering och motköp, handelsalgoritmer, gemensam dagen före- eller intradagskoppling, olika styrningsalternativ, garanterad tilldelad kapacitet mellan elområden, fördelning av intäkter från överbelastning, närmare uppgifter om och särskilda egenskaper hos de verktyg som avses i artikel 9.3 i denna förordning med hänvisning till de faktorer som anges i punkterna 4 och 5 i den artikeln, tilldelning och underlättande av handel med finansiella långsiktiga överföringsrättigheter genom den gemensamma tilldelningsplattformen samt sådana långsiktiga överföringsrättigheters frekvens, löptider och specifika karaktär, risksäkring för överföring mellan elområden, nomineringsförfaranden samt täckning av kostnader för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning, samt metoder för att kompensera operatörer av havsbaserade produktionsanläggningar för förnybar el för kapacitetsminskningar.”

b) I punkt 2 ska led a ersättas med följande:

”a) Regler för nätanslutning, inklusive regler om anslutning av förbrukningsanläggningar som är anslutna till överföringssystem, distributionsanläggningar och distributionssystem som är anslutna till överföringssystem, anslutning av förbrukningsenheter som används för att tillhandahålla efterfrågeflexibilitet, krav för nätanslutning av producenter och andra systemanvändare, krav för nätanslutning av system för högspänd likström, krav för likströmsanslutna kraftparksmoduler och bortre omriktarstationer för högspänd likström samt förfaranden för driftsmeddelanden för nätanslutning.”

16. I artikel 64 ska följande punkter införas:

”2a. Genom undantag från artikel 6.9, 6.10 och 6.11 får Estland, Lettland och Litauen ingå finansiella avtal för balanskapacitet upp till fem år innan tillhandahållandet av balanskapaciteten inleds. Löptiden för sådana avtal får inte överstiga åtta år efter det att Estland, Lettland och Litauen har anslutit sig till det kontinentaleuropeiska synkronområdet.

Tillsynsmyndigheterna i Estland, Lettland och Litauen får tillåta sina systemansvariga för överföringssystem att tilldela kapacitet mellan elområden genom en marknadsbaserad process som fastställs i artikel 41 i förordning (EU) 2017/2195, utan volymbegränsningar fram till sex månader efter den dag då den samoptimerade tilldelningsprocessen har genomförts fullt ut och tagits i drift enligt artikel 38.3 i den förordningen.

2b. Genom undantag från artikel 22.4 b får medlemsstaterna begära att produktionskapacitet som har påbörjat kommersiell produktion före den 4 juli 2019 och som släpper ut mer än 550 g koldioxid från fossilt bränsle per kWh el och mer än 350 kg koldioxid från fossilt bränsle i genomsnitt per år och per installerad kWe, undantagsvis, under förutsättning att artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget efterlevs, ingår i åtaganden eller omfattas av utbetalningar eller åtaganden för framtida betalningar efter den 1 juli 2025 inom ramen för en kapacitetsmekanism som godkänts av kommissionen före den 4 juli 2019.

2c. Kommissionen ska bedöma hur den begäran som avses i punkt 2b påverkar utsläppen av växthusgaser. Kommissionen får bevilja undantaget efter att ha bedömt den rapport som avses i punkt 2d, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

a) Medlemsstaten har tidigast den 4 juli 2019 genomfört ett konkurrensutsatt anbudsförfarande enligt artikel 22 och för en leveransperiod efter den 1 juli 2025, som syftar till att maximera deltagandet av kapacitetsleverantörer som uppfyller kraven i artikel 22.4.

b) Den kapacitetsmängd som erbjuds i det konkurrensutsatta anbudsförfarande som avses i led a i denna punkt är inte tillräcklig för att hantera det tillräcklighetsproblem som identifierats enligt artikel 20.1 för den leveransperiod som omfattas av anbudsförfarandet.

c) Den produktionskapacitet som släpper ut mer än 550 g koldioxid från fossilt bränsle per kWh el ingår i åtaganden eller omfattas av utbetalningar eller åtaganden för framtida betalningar för en period på högst ett år, och för en leveransperiod som inte överskrider undantagets löptid, och upphandlas genom ett ytterligare upphandlingsförfarande som uppfyller alla krav i artikel 22, med undantag för de som fastställs i punkt 4 b i den artikeln, och enbart med avseende på den kapacitetsmängd som krävs för att hantera det tillräcklighetsproblem som avses i led b i den här punkten.

Undantaget enligt den här punkten får tillämpas till och med den 31 december 2028, under förutsättning att villkoren däri är uppfyllda under undantagets hela löptid.

2d. Den begäran om undantag som avses i punkt 2b ska åtföljas av en rapport från medlemsstaten som ska innehålla följande:

a) En bedömning av undantagets konsekvenser på utsläppen av växthusgaser och på övergången till förnybar energi, ökad flexibilitet, energilagring, elektromobilitet och efterfrågeflexibilitet.

b) En plan med milstolpar för övergången från det deltagande av produktionskapacitet som avses i punkt 2b i kapacitetsmekanismer senast den dag då undantaget löper ut, inbegripet en plan för upphandling av nödvändig ersättningskapacitet i linje med den vägledande nationella utvecklingsbanan för den totala andelen förnybar energi och en bedömning av de investeringshinder som orsakar bristen på tillräckliga anbud i det konkurrensutsatta anbudsförfarande som avses i punkt 2c a.”

17. Artikel 69 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 2 ska ersättas med följande:

”2. Senast den 30 juni 2026 ska kommissionen se över denna förordning och lägga fram en heltäckande rapport till Europaparlamentet och rådet på grundval av den översynen, vid behov åtföljd av ett lagstiftningsförslag.

I kommissionens rapport ska bland annat följande bedömas:

a) Effektiviteten i de kortsiktiga elmarknadernas nuvarande struktur och funktion, inbegripet i kris- eller nödsituationer, och, mer allmänt, den potentiella ineffektiviteten avseende den inre elmarknaden och de olika alternativen för införande av möjliga korrigerande åtgärder och verktyg för tillämpning i kris- eller nödsituationer mot bakgrund av erfarenheterna på internationell nivå och trenderna och den nya utvecklingen på unionens inre elmarknad.

b) Huruvida unionens nuvarande rättsliga ram och finansieringsram för distributionsnät är lämpliga för att uppnå unionens mål avseende förnybar energi och den inre energimarknaden.

c) I enlighet med artikel 19a, potentialen och bärkraften i inrättandet av en eller flera unionsmarknadsplattformar för PPA-avtal, som ska användas på frivillig basis, inbegripet samspelet mellan dessa potentiella plattformar och andra befintliga elmarknadsplattformar och sammanslagningen av efterfrågan på PPA-avtal genom aggregering.”

b) Följande punkt ska läggas till

”3. Senast den 17 januari 2025 ska kommissionen lägga fram en detaljerad rapport för Europaparlamentet och rådet med en bedömning av möjligheterna att rationalisera och förenkla processen för att tillämpa en kapacitetsmekanism enligt kapitel IV, för att säkerställa att medlemsstaterna i god tid kan ta itu med tillräcklighetsproblem. I detta sammanhang ska kommissionen begära att Acer ändrar metoden för den europeiska bedömning av resurstillräcklighet som avses i artikel 23 i enlighet med artiklarna 23 och 27, beroende på vad som är tillämpligt.

Senast den 17 april 2025 ska kommissionen, efter samråd med medlemsstaterna, lägga fram förslag i syfte att vid behov förenkla processen för bedömning av kapacitetsmekanismer.”

18. Följande artikel ska införas:

”Artikel 69a

Samverkan med unionens finansiella rättsakter

Denna förordning påverkar inte tillämpningen av förordningarna (EU) nr 648/2012 och (EU) nr 600/2014 och av direktiv 2014/65/EU vad gäller verksamhet som bedrivs av marknadsaktörer eller marknadsoperatörer som involverar finansiella instrument enligt definitionen i artikel 4.1.15 i direktiv 2014/65/EU.”

19. I bilaga I ska punkt 1.2 ersättas med följande:

”1.2 Samordnad kapacitetsberäkning ska genomföras för alla tidsramar för tilldelning.”

Artikel 3

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 13 juni 2024.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
R. METSOLA	H. LAHBIB
Ordförande	*Ordförande*